

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om sjömanspensioner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att ändringar som motsvarar de ändringar som i regeringens proposition med förslag till revision av den privata sektorns arbetspensionssystem (RP 118/1995 rd) föreslås i de andra arbetspensionslagarna inom den privata sektorn i tillämpliga delar också görs i sjömanspensionssystemet. Beräkningstiden för pensionslönen enligt lagen om sjömanspensioner förlängs från fyra år till tio år, pensionstillväxten under den återstående tiden, dvs. den

tid som återstår från pensionsfallet till pensionsåldern, ändras och indexsystemet ses över. Det betonas att åtgärder som upprätthåller arbetsförmågan och rehabiliteringsåtgärder skall vara primära och samtidigt tas stadganden som gäller rehabilitering in i lagen om sjömanspensioner. Vissa andra ändringar föreslås också.

Lagändringarna avses träda i kraft vid ingången av 1996, en del av dem inom en övergångsperiod.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Tid som berättigar till pension

Vid pension enligt den s.k. SjPL-huvudregeln i lagen om sjömanspensioner (72/52; SjPL) beaktas såsom till pension berättigande tjänstgöringstid för varje arbetsförhållande särskilt beaktas såsom till pension berättigande särskilt tiden från arbetsförhållandets början till dess slut. Ett arbetsförhållande anses ha upphört i slutet av den dag för vilken senast betalades lön innan arbetsförhållandet bröts eller innan i 15 § angiven arbetsoförmåga inträdde eller individuell förtidspension började. Vid pension enligt SjPL-huvudregeln beaktas såsom till pension berättigande tid även den tid som en arbetstagare under 23 år har tjänstgjort i arbete som omfattas av SjPL.

Gällande stadganden beaktar inte i tillräcklig mån de särdrag som hänför sig till sjöfarnas arbetstider. När det gäller tidsbundna arbetsförhållanden kan detta föranleda snedvridningar å ena sidan vid beräkandet av pensionslönen och å andra sidan vid intjänandet av nedsatt pensionsålder. När det gäller kortvariga arbetsförhållanden kan pensionslönen bli dubbelt så stor som pensionslönen för ordinarie arbetstagare. Men den tid som berättigar till pension är däremot hälften kortare än för ordinarie arbetstagare. Ovan nämnda situation beror huvudsakligen på att ersättning i form av vederlag som skall betalas när arbetsförhållandet upphör enligt gällande stadganden skall hänföras till pensionslönen, men motsvarande ersättningsdagar får inte medräknas i den tid som berättigar till pension.

1.2. Beräkningstiden för pensionslönen

Inom sjömanspensionssystemet beräknas den pensionsgrundande lönen i regel på den genomsnittliga månadslönen under de fyra senaste åren av varje arbetsförhållande. Samma förfarande iaktas för hela arbetsförhållandet, om det har fortgått en kortare tid än fyra år. Inkomsterna under pensionsfallsåret beaktas dock inte då pensionslönen räknas ut, om ett arbetsförhållande som sträcker sig

över minst tre kalenderår upphör vid pensionsfallet.

Pensionslön enligt prövning kommer i fråga då lönenivån under arbetsförhållandets fyra sista år av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är väsentligt lägre än den nivå på vilken sjöfarens lön i samma arbetsförhållande hade stabiliserats innan ett sådant skäl yppade sig. Härvid beräknas pensionen på grundval av den stabiliserade lönenivån. Om sjöfararen eller förmånstagaren lämnar upplysningar som kan anses tillräckliga, kan också en nedsättning av inkomstnivån som följer av ett undantagsskäl som har yppat sig tidigare beaktas då pensionslönen fastställs. I praktiken har det ansetts att inkomstnivån sjunkit väsentligt om den är 7,5 % lägre än den stabiliserade inkomstnivån. Pensionslönen kan också sänkas, om slutlönen har höjts på ett onaturligt sätt och det är tydligt att den inte motsvarar den tidigare stabiliserade lönen.

Det finns specialstadganden om beaktandet av barnavårdstiden när pensionslönen fastställs. Dessa skall användas om de leder till en större pensionslön än vad pensionslönen skulle bli enligt huvudregeln eller enligt prövning. Om det i de fyra sista åren ingår oavlönad barnavårdstid, används i stället för barnavårdsåret ett normalt arbetsår, eller också räknas pensionslönen ut enligt inkomstnivån då barnavårdstiden har utslutits. Till barnavårdstid räknas ersättningsdagar med förmåner som utbetalas på grund av barnsbörd, moderskap eller föräldraskap.

Avsikten med stadgandena om pensionslön i SjPL är att pensionen skall fastställas enligt den stabiliserade inkomstnivån som arbetstagaren hade före pensioneringen. Principen med slutlön förverkligas mycket sällan inom SjPL:s tillämpningsområde. Detta beror på att slutlönen är bunden till arbetsförhållandet. Ju flera kortvariga arbetsförhållanden en sjöfarare har, i desto högre grad baserar sig pensionen på inkomstnivån under hela hans tid i arbetslivet. I ju högre grad pensionen baserar sig på inkomstnivån under pensionstagarens hela tid i arbetslivet, desto bättre motsvarar pensionen försäkringspremierna för arbetspensionsskyddet.

1.3. Förutsättningar för erhållande samt intjänande av återstående tid

Vid förtidspensioner, dvs. invaliditetspensioner och arbetslöshetspensioner, har den s.k. återstående tiden, dvs. tiden från pensionsfallet till pensionsåldern, en avgörande betydelse för pensionsbeloppet. Också i familjepensionerna beaktas den återstående tiden. Om en sjöfarares arbetsförmåga har börjat innan 360 dagar har förlutit sedan arbetsförhållandet upphörde, räknas även den återstående tiden som till pension berättigande tid när invaliditetspension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. Vissa förmånsdagar, som närmare regleras i SjPL, förlänger denna period om 360 dagar. På motsvarande sätt medräknas den återstående tiden i arbetslöshetspensionen, om tiden från det arbetsförhållandet upphörde till pensionsfallet omfattar mindre än 360 sådana dagar för vilka inte har betalats arbetslöshetsdagpenning eller andra sådana förmåner som förlänger denna period om 360 dagar. Arbetsförhållandet som den återstående tiden ansluter sig till skall i regel pågå minst 15 dagar.

I pension enligt SjPL-huvudregeln är pensionstillväxten 2 % per år för hela den tid som beaktas såsom pensionens tillväxttid. När det gäller pensionen för dem som har gått i pension före ålderdomspensionsåldern är tillväxten under den återstående tiden således lika snabb som när det gäller pensionen för dem som fortsätter arbeta.

1.4. Arbetspensionstillägg

Enligt SjPL tjänar en sjöfarare in arbetspensionstillägg bl.a. under arbetslöshetstiden, om han under denna tid får dagpenning avvägd enligt förtjänsten. När arbetspensionstillägget räknas ut omvandlas de dagar för vilka betalats jämkad arbetslöshetsdagpenning till fulla arbetslöshetsdagar. Arbetspensionstillägget höjer pensionsbeloppen som tjänats in i arbetsförhållanden. Ett motsvarande system ingår också i den offentliga och den privata sektorns arbetspensionslagar.

1.5. Invaliditetspension och rehabilitering

SjPL:s rehabiliteringsstadganden ingår i 25 §. Enligt paragrafens 1 mom. ges rehabilitering samt bestäms förutsättningarna för rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunder-

stöd och deras belopp enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61; APL). I paragrafens 2 mom. stadgas om rätten att innehålla pension för pensionstagarens underhåll i samband med rehabilitering. Enligt paragrafens 3 mom. mister en pensionstagare som utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering, utbildning eller arbetsvård sin rätt till pension antingen helt eller delvis. Stadganden som motsvarar stadgandena i 25 § 2 och 3 mom. SjPL finns inte i de andra arbetspensionslagarna inom den privata sektorn.

SjPL:s stadganden om invaliditetspension avviker från motsvarande stadganden i de andra arbetspensionslagarna inom den privata sektorn när det gäller definitionen av arbetsförmåga. Inom sjömanspensionssystemet finns dock samma slag av invaliditetspension som inom de andra arbetspensionssystemen, dvs. invaliditetspension, delinvaliditetspension och individuell förtidspension. Invaliditetspension och delinvaliditetspension kan beviljas tills vidare eller för en bestämd tid.

1.6. Indexskydd

I sjömanspensionssystemet används samma pensionsindex som i de andra arbetspensionssystemen inom den privata sektorn, dvs. det s.k. APL-indexet. Enligt 18 § SjPL binds pensionskyddet vid landets lönenivå. I den lön som utgör grunden för pensionen samt i pensionen och begravningsunderstödet görs indexjustering på det sätt som stadgas i APL.

1.7. Pension enligt APL-garantiregeln

Genom den s.k. APL-garantiregeln garanteras sjöfararna en pension som är på samma nivå som pension enligt APL. Stadganden om detta ingår i 22 a § SjPL.

I pension enligt APL-garantiregeln intjänas pensionen särskilt för varje arbetsförhållande. Sjötjänst före 23 års ålder beaktas inte som till pension berättigande tid. Från 23 års ålder till 60 års ålder är pensionstillväxten 1,5 % per år och därefter fram till 65 års ålder 2,5 % per år. För den återstående tiden är pensionstillväxten 1,5 % per år också då den återstående tiden hänför sig till tiden mellan 60 och 65 års ålder.

1.8. Medlemskap i styrelsen

Enligt 36 § SjPL utnämner sjömanspensionskassans fullmäktige för tre kalenderår i sänder pensionskassans styrelse som består av fem medlemmar. För varje medlem utses också en personlig suppleant. På framställning av social- och hälsovårdsministeriet utses en styrelsemedlem som även skall vara styrelsens ordförande. Av de övriga medlemmarna skall två företräda redarna och två sjöfolket. Av sjöfolkets representanter skall den ena företräda manskapet och den andra befälet. Den medlem som representerar befälet utses för ett kalenderår i sänder så att däcksbefälet, maskinbefälet och radiotelegrafisterna turvis är företrädna i styrelsen.

Antalet radiotelegrafister som är anställda inom den finländska handelssjöfarten har minskat betydligt till följd av den tekniska utvecklingen de senaste åren. Enligt sjömanspensionskassans statistik över arbetsförhållanden utförde radiotelegrafisterna sammanlagt något under tio årsverken på fartyg som omfattas av SjPL år 1994. Motsvarande statistiksiffror för däcksbefälet var 826 årsverken och för maskinbefälet 656 årsverken.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

Regeringens proposition med förslag till revision av lagstiftningen om den privata sektorns arbetspensionssystem (RP 118/1995 rd) avläts till riksdagen den 29 september 1995. Den grundar sig på en överenskommelse om en revidering av arbetspensionsskyddet som arbetsmarknadsparterna ingick i maj 1995. Den primära avsikten med propositionen är att det skall bli ekonomiskt lönsammare att fortsätta arbeta än att gå i pension. Nämnade regeringsproposition gäller andra arbetspensionslagar inom den privata sektorn men inte SjPL. I den regeringsproposition som nu avläts föreslås att ändringar som motsvarar de i ovan nämnda regeringsproposition föreslagna ändringarna av de andra arbetspensionslagarna inom den privata sektorn i tillämpliga delar görs också i SjPL.

2.2 De viktigaste förslagen

2.2.1. Beräkningstiden för pensionslönen

Det föreslås att beräkningstiden för den pensionsgrundande lönen ändras så att pensionslönen i stället för att som för närvarande räknas ut på grundval av månadsinkomsterna under arbetsförhållandets fyra sista år räknas ut på grundval av inkomsterna under arbetsförhållandets högst tio sista år (urvalsår). Pensionslönen är medeltalet av de indexjusterade inkomsterna. För arbetsförhållanden som är kortare än tio år räknas pensionslönen ut på grundval av hela den tid arbetsförhållandet pågått. Inkomsterna under pensionsfallsåret eller under det år då arbetsförhållandet upphörde skall beaktas då pensionslönen räknas ut, om arbetsförhållandet har pågått högst tre kalenderår eller hela det år då arbetsförhållandet upphörde.

Då pensionslönen räknas ut utelämnas högst en tredjedel sådana urvalsår då inkomsterna är mindre än hälften av medelinkomsten för samtliga urvalsår.

Den nuvarande möjligheten att justera pensionslönen enligt prövning kvarstår oförändrad. I överensstämmelse med det förslag som gäller APL stiger gränsen för justering enligt prövning dock från den nuvarande stabiliserade gränsen om 7,5 % till 20 %.

Övergången till det nya sättet att räkna ut pensionslönen skall ske stegvis. Beräkningsåren utökas med ett år i sänder fr.o.m. 1996 ända tills de utgör fulla antalet 10 år. Inkomsterna för åren före ändringen räknas ut enligt de gamla reglerna.

2.2.2. Förutsättningar för erhållande samt intjänande av återstående tiden

Det föreslås att tillväxten under den återstående tiden för pension enligt SjPL-huvudregeln ändras så att den är 1,7 % per år från 50 års ålder och 1,3 % per år från 60 års ålder till pensionsåldern. Pensionstillväxten under den återstående tiden för dem som är under 50 år är densamma som för närvarande, dvs. 2 % per år. Dessa ändringar motsvarar de ändringar som föreslås i tillväxten under den återstående tiden av pension enligt APL, anpassade till den nuvarande tillväxttakten under den återstående tiden för pension enligt SjPL-huvudregeln.

Pensionstillväxten under den återstående tiden för APL-garantipension är 1,5 % per år fram till 50 års ålder och 1,2 % per år från 50 års ålder och 0,8 % från 60 års ålder till pensionsåldern. De föreslagna ändringarna av tillväxten under den återstående tiden för APL-garantipension är precis likadana som de föreslagna ändringarna av tillväxten under den återstående tiden för pension enligt APL.

Samtidigt föreslås att en ny förutsättning för erhållande av rätt till återstående tid skall vara att tiden i arbetsförhållande som omfattas av arbetspensionsskyddet är minst 12 månader.

De ändringar som gäller den återstående tiden gäller inte sjöfarare födda före 1943 som har blivit arbetslösa och börjat få arbetslöshetsdagpenning innan lagändringen trädde i kraft.

2.2.3. Invaliditetspensioner och effektivisering av rehabiliteringen

Det föreslås att det förfarande som föregår en ansökan om invaliditetspension ändras så att rehabilitering av den som eventuellt ansöker om invaliditetspension tydligare än för närvarande blir det primära alternativet till pension. Utgångspunkten skall vara att åtgärder som upprätthåller arbetsförmågan och rehabiliteringsåtgärder är primära i förhållande till pension och att arbetstagarens återstående arbetsförmåga betonas. Det föreslås därför att den tidsbegränsade invaliditetspensionen ändras till ett rehabiliteringsstöd som främjar återgång till arbetet. Rehabiliteringsstödet skall alltid vara bundet till en rehabiliteringsplan, som görs upp tillsammans med sakkunniga inom hälso- och sjukvården. Pensionskassans uppgift skall vara att säkerställa att planen görs upp innan rehabiliteringsstödet beviljas. Till rehabiliteringsstödet betalas ett rehabiliteringstillägg om 33 % om rehabiliteringen ordnas och bekostas av arbetspensionssystemet.

Avsikten är också att öka användningen av den nuvarande delinvaliditetspensionen. Den som ansöker om pensionen skall kunna få ett förhandsbeslut om sin rätt till delinvaliditetspension på samma sätt som för närvarande vid ansökan om individuell förtidspension. Den sökande kan då överväga att gå i pension efter att ha fått ett positivt beslut.

2.2.4. Indexskydd

Inom sjömanspensionssystemet används indexskyddet enligt APL. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen ett s.k. APL-index som till hälften påverkas av löne- och till hälften av prisstegringen. I ovan nämnda regeringsproposition (RP 118/1995 rd) föreslås att de stadganden som gäller indexskyddet enligt APL ändras så att två olika index tas i bruk. Det index som gäller befolkningen i arbetsför ålder används till utgången av det år under vilket arbetstagaren fyller 65 år. Det index som gäller befolkningen i arbetsför ålder bestäms på samma sätt som det nu gällande indexet, dvs. det index som fastställs påverkas till hälften av löne- och till hälften av prisutvecklingen. På pensionerna tillämpas därefter ett index i vilket vägningskoefficienten för förändringen av prisnivån är 0,8 och för förändringen av lönenivån 0,2. Det indexsystem som föreslås i nämnda regeringsproposition skall också i övrigt tillämpas inom sjömanspensionssystemet.

2.3. Andra förslag

I SjöPL föreslås också några sådana ändringar som inte ansluter sig till de ändringar som föreslås i regeringens proposition (RP 118/1995 rd).

De föreslås att stadgandena om fastställande av den tjänstgöringstid som berättigar till pension ändras så att de ersättningsdagar som motsvarar vederlagssemesterersättning skall medräknas i den till pension berättigande tiden. Enligt gällande stadganden medräknas vederlagssemesterersättning i pensionslönen men inte i den till pension berättigande tiden. När det gäller kortvariga arbetsförhållanden kan detta vid beräkningen av pensionslönen och intjänandet av nedsatt pensionsålder leda till ett sådant slutresultat som inte i tillräckligt hög grad kan anses motsvara det faktiska sakläget. Detta beror på de särdrag som hänför sig till sjöfararnas arbetstider. I förslaget beaktas dessa särdrag bättre än för närvarande.

Det föreslås att mandattiden för sjömanspensionskassans styrelse förlängs från tre till fyra år. Samtidigt föreslås att den som företräder radiotelegrafisterna endast skall ha rätt att närvara och delta i diskussionerna på styrelsens möten. Enligt gällande stadganden

har en representant för radiotelegrafisterna, en representant för däcksbefälet och en representant för maskinbefälet turvis varit styrelsemedlem vart tredje år och de andra åren haft rätt att närvara och delta i diskussionerna. Antalet radiotelegrafister som för närvarande är anställda inom den finländska handelssjöfarten är synnerligen litet jämfört med däcksbefälet och maskinbefälet. Därför är det inte längre ändamålsenligt att en representant för radiotelegrafisterna har samma rätt att vara medlem i styrelsen som de som företräder däcksbefälet och maskinbefälet.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

De föreslagna ändringarnas uppskattade verkningar på de totala kostnaderna för pensionsutgifterna enligt SjPL i % är följande:

År	2000	2010	2020	2030	2040
index	-3,4	-3,3	-3,2	-3,2	-2,9
pensionslön	0	-0,2	-0,5	-0,8	-1,0
återstående tid	-1,0	-0,9	-1,0	-1,2	-1,5
Sammanlagt	-4,4	-4,4	-4,6	-5,1	-5,4

Ändringarnas uppskattade verkningar på lönesummans andel av pensionsutgifterna enligt SjPL i procentenheter är följande:

År	2000	2010	2020	2030	2040
index	-1,2	-1,4	-1,6	-1,7	-1,5
pensionslön	0	-0,1	-0,3	-0,5	-0,5
återstående tid	-0,3	-0,4	-0,5	-0,6	-0,8
Sammanlagt	-1,5	-1,9	-2,4	-2,8	-2,8

I ovanstående beräkningar har inte beaktats eventuella förändringar i de försäkrades beteende till följd av de föreslagna ändringarna, utan beräkningarna har gjorts endast på grundval av de verkningar som ändringarna av beräkningsreglerna medför.

De utgifter som SjPL åsamkar finansieras av arbetsgivarna och de försäkrade, som betalar en lika stor försäkringspremie, samt av staten, vars andel är 1/3 av pensionsutgifterna. Ovan nämnda kostnadsinbesparingar innebär, uppskattade enligt penningvärdet 1995, att beloppet av statens andel minskar med 6,8 milj. mk år 2000, med 10,2 milj.

mk år 2010, med 14,4 milj. mk år 2020 och med 20,5 milj. mk år 2040.

Då de föreslagna ändringarna av tillväxten när det gäller återstående tid dessutom innebär att man inte ansöker om förtidspension så ofta och inte i ett så tidigt skede som för närvarande, medför också detta kostnadsinbesparingar. Det beräknas dessutom att de inbesparingar i förtidspensionsutgifterna som effektiveringen av rehabiliteringsåtgärderna ger upphov till är större än de extra kostnader som de effektiverade rehabiliteringsåtgärderna medför.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I beredningen deltog pensionsskyddscentralen, sjömanspensionskassan, Finlands Rederiförbund, Ålands Redarförening, Finlands Sjömans-Union, Finlands Skeppsbefälsförbund, Finlands Maskinbefälsförbund och Finlands Telekomunikationstekniska. I propositionen har i tillämpliga delar beaktats den överenskommelse som Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund AAC (numera Palvelutyönantajat) och Akava ingick den 18 maj 1995 om en balansering av finansiering och förmåner i den privata sektorns arbetspensionssystem.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

De ändringar som föreslås i propositionen är huvudsakligen beroende av att den föreslagna lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare, som ingår i regeringens proposition (RP 118/1995 rd) och som bäst behandlas i riksdagen, antas och stadfäst. Den nu föreslagna ändringen av hänvisningsstadgandet i 15 e § 1 mom. SjPL baserar sig på den ändring av 4 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden som föreslås i ovan nämnda regeringsproposition. Den nu föreslagna ändringen av 63 a § 4 mom. SjPL baserar sig på den ändring av 9 § APL som föreslås i nämnda regeringsproposition.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

3 a §. Enligt den gällande lagen ansvarar den pensionskassa som har beviljat rehabiliteringspenningen för rehabiliteringspenningen till motsvarande del som för en invaliditetspension. För den del av rehabiliteringspenningen som överskrider denna nivå ansvarar pensionsanstalterna gemensamt. När det gäller rehabiliteringsstödet är pensionskassans ansvar detsamma som vid övriga invaliditetspensioner. Enligt förslaget skall paragrafens 2 mom. 2 punkt ändras så att pensionsanstalterna gemensamt skall ansvara för rehabiliteringstillägget.

3 b §. Paragrafen är ny. Till den flyttas de gällande stadgandena i 16 c §, som gäller den försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna betalar och som skall gottgöras sjömanspensionskassan. Samtidigt har ordalydelsen setts över.

11 §. I paragrafen stadgas om fastställandet av den tjänstgöringstid som berättigar till pension. Enligt gällande stadganden beaktas såsom till pension berättigande tjänstgöringstid för varje arbetsförhållande särskilt tiden från arbetsförhållandets början till dess slut. Ett arbetsförhållande anses ha upphört i slutet av den dag för vilken på grundval av arbetsförhållandet senast betalades lön innan arbetsförhållandet bröts eller innan i 15 § angiven arbetsoförmåga inträdde eller individuell förtidspension började.

Gällande stadganden har varit i kraft från och med ingången av 1991. De beaktar inte i tillräcklig mån de särdrag som hänför sig till sjöfararnas arbetstider och medför problem när det gäller tidsbundna arbetsförhållanden. Problemen hänför sig å ena sidan till beräkandet av pensionslönen och å andra sidan till intjänandet av nedsatt pensionsålder.

För att förhindra en snedvridning av pensionslönen ingår i 2 § förordningen om sjömanspensioner ett stadgande om semesterersättningar, som motsvarar stadgandet i 7 § APL, enligt vilket den semesterersättning som skall betalas när arbetsförhållandet upphör inte beaktas vid fastställande av pensionslönen. Något motsvarande stadgande om övertidsersättning i form av vederlag enligt 14 § sjöarbetstidslagen finns inte. Sålunda skall ersättning i form av vederlag som betalas när arbetsförhållandet upphör

hänföras till pensionslönen. När det gäller kortvariga arbetsförhållanden kan pensionslönen då bli dubbelt så stor som pensionslönen för ordinarie arbetstagare. Men den tid som berättigar till pension är däremot hälften kortare än för ordinarie arbetstagare.

När det gäller intjänande av nedsatt pensionsålder är de som arbetar i tidsbundna arbetsförhållanden i en sämre ställning än de arbetstagare som står i ordinarie arbetsförhållande. När det gäller arbetstagare som är anställda för viss tid beaktas övertidsersättning i form av vederlag enligt 14 § sjöarbetstidslagen inte såsom till pension berättigande tid. När det gäller ordinarie arbetstagare ingår motsvarande ersättning i tiden för arbetsförhållandet i form av vederlagsledighet.

För att missförhållandena skall rättas till föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att också den tid som motsvarar övertidsersättning i form av vederlag eller motsvarande ersättning som skall betalas när arbetsförhållandet upphör skall beaktas när den till pension berättigande tjänstgöringstiden fastställs. Närmare föreskrifter i saken meddelas genom pensionskassans beslut. Ändringen inverkar inte på bestämmandet av den tidpunkt då ett arbetsförhållande upphör. Efter ändringen består den till pension berättigande tiden av kalendertiden från arbetsförhållandets början till dess slut ökad med eventuella dagar för vilka ersättning i form av vederlag skall betalas när arbetsförhållandet upphör.

Paragrafens 6 mom. innehåller en ändring av hänvisningsstadgandet.

12 a §. I paragrafen ingår stadganden om rätt till återstående tid. Om arbetsoförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit sedan arbetsförhållandet upphörde, räknas tiden mellan arbetsoförmågans början och pensionsåldern, dvs. den återstående tiden, som till pension berättigande tid när invaliditetspension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. I 2 mom. stadgas om dagar som förlänger denna tid på 360 dagar. Nu föreslås att ett stadgande om en ny förutsättning för rätt till återstående tid fogas till 1 mom. En förutsättning skall vara att arbetstagaren under det år arbetsoförmågan började och under de tio omedelbart föregående kalenderåren i minst 12 må-

nader haft ett förvärvsarbete som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. APL. På detta sätt avlägsnas möjligheten att man på grundval av sporadiskt arbete kan omfattas av heleffektivt invaliditetspensionsskydd. Vidare föreslås det att det i momentet skall stadgas om hur arbetsinkomst enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden och lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande beaktas när tiden på 12 månader räknas ut, eftersom arbetsförhållandets längd enligt dessa lagar inte är av betydelse för pensionstillväxten. Det förutsätts inte att tjänstgöringstiden pågått utan avbrott. Arbetsvillkoret kan vara uppfyllt endast när det gäller förvärvsarbete som ger rätt till pension och som har försäkrats i Finland. Ett sådant villkor strider inte med EES-avtalet eller med de internationella överenskommelser om social trygghet som Finland ingått.

Till den föreslagna tiden på 12 månader hänförs också avlönad sjukdomstid och vederlagsledighet.

14 c §. Paragrafens 2 och 3 mom. innehåller ändringar av hänvisningsstadgandena.

15 §. Egentlig invaliditetspension kan för närvarande beviljas som tidsbestämd pension, särskilt om det när pensionsbeslutet fattas verkar troligt att arbetsförmågan återställs. Pension på viss tid har också kunnat beviljas för rehabiliteringstid eller för den tid som det tar att utreda rehabiliteringsmöjligheterna. Beviljandepraxisen har när det gäller tidsbestämda invaliditetspensioner dock inte tillräckligt uppfyllt rehabiliteringsaspekten. Det föreslås därför att namnet på den tidsbestämda invaliditetspensionen i 3 mom. ändras till rehabiliteringsstöd. Samtidigt begränsas användningen av stödet till fall där det vidtas aktiva rehabiliteringsåtgärder eller där den sökande med adekvat vård kan väntas bli botad från sin skada eller sjukdom.

Det föreslås att rehabiliteringsstödet i allmänhet skall beviljas till samma belopp som full invaliditetspension. I vissa fall kan rehabiliteringsstödet som beviljas vara lika stort som delpension. Enligt förslaget skall rehabiliteringsstödet liksom invaliditetspensionen beviljas endast om arbetsförmågan har pågått eller kan uppskattas pågå minst sex månader efter det att den började. Rehabiliteringsstöd som en gång har beviljats kan vid behov fortsättas, men endast för en begränsad tid. Om rehabiliteringen misslyckas och

det inte verkar troligt att arbetsförmågan förbättras, skall rehabiliteringsstödet ändras till invaliditetspension som beviljas tills vidare. Om den som får rehabiliteringsstöd utan giltig orsak vägrar delta i rehabilitering, kan rehabiliteringsstödet enligt förslaget dras in.

I 4 mom. stadgas att rehabiliteringsstödet skall beviljas till främjande av arbetstagarens rehabilitering för så lång tid som han uppskattas vara förhindrad att förvärvsarbeta p.g.a. arbetsförmågan. Enligt förslaget kan rehabiliteringsstöd också beviljas en arbetsförmögen arbetstagare för den tid under vilken en vård- eller rehabiliteringsplan håller på att göras upp. Arbetstagaren skall också kunna få rehabiliteringsstöd under tiden mellan olika rehabiliteringsåtgärder och som stöd för att kunna återvända till arbetet.

När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionskassan se till att en vederbörlig vård- eller rehabiliteringsplan har gjorts upp för arbetstagaren. Av planen skall framgå att hans arbetsförmåga troligen kan återställas åtminstone delvis om planen verkställs. Utgångspunkten är att uppgörandet av en sådan plan skall ingå som ett normalt arbetssteg i den allmänna hälso- och sjukvården, i företagshälsovården eller ske genom arbetskraftsmyndighetens försorg. Om planen inte finns bifogad till ansökan om invaliditetspension, skall pensionskassan se till att en plan görs upp. Om planen som presenteras inte är tillräcklig, skall pensionskassan likväl ansvara för att en nya plan införskaffas. Målet är dock att rehabiliteringsplanen redan har gjorts upp när pensionsansökan blir aktuell.

Rehabiliterings- eller vårdplanens existens förbinder också pensionskassan att följa upp att den verkställs på ett behörigt sätt. Uppgörandet av rehabiliteringsplanen kan kräva nya, tidskrävande utredningar om arbetsförmågan och rehabiliteringsmöjligheterna. I sådana fall kan rehabiliteringsstöd också beviljas för den tid som utredningen av rehabiliteringsmöjligheterna pågår. Genom kravet på en rehabiliteringsplan effektiveras rehabiliteringen och möjligheten att pension beviljas på viss tid utan orsak elimineras. Om rehabiliteringsmöjligheter saknas och förutsättningarna för arbetsförmåga i övrigt föreligger, beviljas invaliditetspensionen tills vidare.

Enligt definitionen i paragrafen är rehabiliteringsstödet till sin karaktär en invaliditetspension. Därför föreslås det att de stad-

ganden i arbetspensionslagstiftningen som gäller invalidpension skall följas när det gäller rehabiliteringsstödet. Den som ansöker om invaliditetspension skall t.ex. ha rätt att besvära sig över beslutet om han anser att han borde ha beviljats rehabiliteringsstöd eller att stödet borde ha beviljats för längre tid än den tid som pensionskassan har fastställt.

På rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant tillämpas också vad som annars i lagen stadgas om invaliditetspension och invaliditetspensionstagare.

Stadgandet i 4 mom. om förhandsbeslut om individuell förtidspension flyttas och blir en ny 23 a §, till vilken också stadganden om förhandsbeslut om delinvaliditetspension samtidigt fogas.

Dessutom har vissa tekniska ändringar gjorts i paragrafen.

15 e §. Paragrafens 1 mom. 2 punkt innehåller en ändring av hänvisningsstadgandet, som föranleds av den i regeringens proposition (RP 118/1995 rd) föreslagna ändringen av 4 § lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

Ordalydelsen i 8 mom. preciseras.

16 §. I paragrafen stadgas om pensionstillväxten när det gäller pension enligt den s.k. SjöPL-huvudregeln. Enligt 1 mom. skall pensionsbeloppet vara 2 % i året av den pensionsgrundande lönen för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden, återstående tiden och pensionstiden. Stadgandena ingår i 16 § 1 mom. i den gällande lagen.

Det föreslås att tillväxten av pensionsrätt för återstående tid sänks stegvis enligt arbetstagarens ålder. Om detta stadgas i 2 mom. Tillväxtprocenten för återstående tid skall enligt förslaget vara 1,7 % räknat från 50 års ålder och 1,3 % räknat från 60 års ålder. Den sänkta tillväxten föreslås även gälla tid, för vilken arbetstagaren tidigare har fått heffektiv pension och som på grundval av detta räknas som till pension berättigande tid när ny pension beviljas senare.

Gällande stadganden i 2, 3, 4 och 5 mom. och de ändringar som nu föreslås i dem blir 16 a, 16 b, 16 c och 16 d §§ och det nuvarande 6 mom. blir 3 mom. och hänvisningsstadgandet i det ändras.

16 a §. Stadgandena i gällande 16 § 2 mom. om pensionslönen flyttas till paragrafen och samtidigt ändras de. Enligt förslaget

skall pensionslönen räknas ut för varje arbetsförhållande på grundval av inkomsterna under de högst 10 sista kalenderåren (urvalsåren) före det år då arbetsförhållandet upphörde. Det år då arbetsförhållandet upphörde skall dock beaktas när urvalsåren väljs, om arbetsförhållandet har pågått under högst tre kalenderår eller under hela det år då det upphörde. I kortvariga arbetsförhållanden, där antalet urvalsår är mindre än 10, skall pensionslönen på motsvarande sätt räknas ut på basis av inkomsterna under dessa år. Om det ingår kalenderår som inte är fulla i urvalsåren, skall pensionslönen räknas ut, liksom för närvarande, på grundval av urvalsårens månadsinkomster. Detta sker genom att varje urvalsårs årsinkomst omvandlas till månadsinkomster så som närmare stadgas i förordningen om sjömanspensioner. Det föreslås att regeln om att inkomsten under pensionsfallsåret skall uteslutas också skall gälla andra arbetsförhållanden än de som upphör vid pensionsfallet (s.k. fribrev).

Det föreslås vidare att ett stadgande om att inkomsterna skall justeras enligt 9 § APL när pensionslönen räknas ut fogas till momentet. Det indextal som kommer i fråga är det föreslagna indextalet i första meningen i 9 § 2 mom. APL i regeringens proposition (RP 118/1995 rd).

Som nya stadganden i 2 mom. föreslås bestämmelser om att urvalsår med låga inkomster får utelämnas då pensionslönen fastställs. Enligt de nya stadgandena skall sådana urvalsår och motsvarande inkomster, när de genomsnittliga inkomsterna är lägre än 50 % av de genomsnittliga inkomsterna under samtliga urvalsår, uteslutas när pensionslönen räknas ut på basis av urvalsåren. Syftet med beräkningsregeln är att utesluta de år utan inkomster eller med i jämförelse med den genomsnittliga inkomstnivån låga inkomster, som ingår i arbetsförhållandet och sänker pensionslönen. Det är oftast fråga om barnavård, studier eller permittering under pågående arbetsförhållande. Åren med låga inkomster lämnas obeaktade när pensionslönen räknas ut oberoende av om arbetsförhållandet upphör i och med ett pensionsfall eller avsked. Eftersom uteslutandet av år med låga inkomster kommer att ske utan att orsaken till den sänkta inkomstnivån utreds, skall antalet år som utesluts stå i rimlig proportion till antalet år som pensionslönen baserar sig på. Därför föreslås det att högst en tredjedel av urvalsåren kan läm-

nas obeaktade.

Om det finns tio eller nio urvalsår, skall det enligt ovan nämnda regel vara möjligt att lämna högst tre dåliga år obeaktade. Om det finns åtta, sju eller sex urvalsår, kan högst två dåliga år lämnas obeaktade. Om det finns fem, fyra eller tre urvalsår, kan högst ett år lämnas obeaktat. Om det finns två eller ett urvalsår kan inte år med sämre inkomst lämnas obeaktade. Om det finns fler dåliga år än det enligt denna regel är möjligt att lämna obeaktade, väljs de år som lämnas obeaktade successivt med början från det år då inkomstnivån var lägst.

Enligt 3 mom. skall pensionslönen vara medeltalet per månad av inkomsterna under de kalenderår som valts på det sätt som anges i 1 och 2 mom.

I 4 mom. stadgas att tid för vilken arbetstagaren har fått heffektiv pension inte skall beaktas när pensionslönen räknas ut, och inte heller tid efter uppnådd pensionsålder. Om arbetsförhållandet har avslutats i enlighet med 11 § 6 mom. (automatiskt avbrott), anses dock att det har pågått utan avbrott när pensionslönen räknas ut, om pensionsbeloppet som räknas ut på detta sätt blir större. För närvarande ingår dessa stadganden i 16 § 2 mom.

Enligt 5 mom. stadgas närmare om hur pensionslönen räknas ut genom förordning.

I 6 mom. stadgas att social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av paragrafen.

De gällande stadgandena om familjepensionens belopp överförs till den nya 16 f §.

16 b §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 16 § 5 mom. om beräkningen av pensionslönen under den återstående tiden i de fall där den återstående tiden ansluter sig till arbetsförhållanden som pågått kortare tid än sex månader (utjämningslön). Samtidigt ändras hänvisningsstadgandet.

De gällande stadgandena om arbetspensionstillägg jämte föreslagna ändringar överförs till den nya 16 e §.

16 c §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 16 § 4 mom. om beräkningen av pensionslön för barnavårdstid och hänvisningsstadgandena ändras. Dessutom föreslås det att formuleringen ändras p.g.a. den nya beräkningsregeln i 16 a § 1 mom. så att fyra år i det gällande stadgandet ändras till tio år.

De gällande stadgandena om den försäkringspremie som centralkassan för arbetslöshetskassorna betalar och som skall gottgöras

sjömanspensionskassan flyttas till den nya 3 b § och ordalydelsen ses över.

16 d §. Till denna paragraf överförs stadgandena i 16 § 3 mom. om justering av pensionslönen enligt prövning. Beräkningen av pensionen på basis av medellönen under 10 år avlägsnar till största delen behovet att enligt 16 § 3 mom. i gällande lag justera den pensionsgrundande lönen enligt prövning, eftersom år som varit dåliga i jämförelse med medellönen under 10 år enligt förslaget alltid automatiskt lämnas obeaktade.

Det finns dock ett behov att bevara möjligheten att justera pensionslönen enligt prövning i vissa enskilda fall, t.ex. fall som gäller barnavård eller långvarig sjukdom. Justering enligt prövning kan komma i fråga t.ex. när inkomsterna har varit låga under fler år än det antal år som enligt 16 a § 2 mom. kan uteslutas från beräkningen. Pensionslönen skall också kunna justeras enligt prövning t.ex. när inkomsterna har varit låga p.g.a. en exceptionell orsak, men inkomstbortfallet under vart och ett år varit mindre än 50 % av medellönen under samtliga urvalsår. Det föreslås dock att stadgandets tillämpningsområde blir snävare än det nuvarande stadgandets. Därför skall inkomstbortfallets inverkan på pensionsskyddet vara minst 20 % i stället för 7,5 % enligt nuvarande praxis. Det föreslås att denna procent-sats anges direkt i lagen. Justering av pensionslönen enligt prövning skall tillämpas endast om inkomsternas låga nivå utreds på grundval av en anmälan från arbetstagaren. Till andra delar än det i lagen fastställda procentalet ändras inte ordalydelsen i eller tillämpningen av det gällande stadgandet.

De gällande stadgandena om deltidspensionens belopp överförs till den nya 16 g §.

16 e §. Paragrafen är ny. Till den överförs stadgandena i gällande 16 b § om arbetspensionstillägget jämte föreslagna ändringar. Företagarna fick rätt till inkomstrelaterad dagpenning fr.o.m. början av 1995. Det föreslås därför att stadgandet i 1 mom. förtydligas så att rätt till arbetspensionstillägg också ges till vissa företagare som kan jämföras med löntagare. Egentliga företagare som omfattas av företagarnas pensionslagar skall dock inte ha rätt till arbetspensionstillägg enligt SjöPL.

Det föreslås samtidigt att hänvisningarna till lagen om utkomstskydd för arbetslösa i gällande 16 b § 4 mom. ändras och vidare

att momentet preciseras till den del som gäller partiella förmåner.

16 f §. Paragrafen är ny. Till den överförs stadgandena i gällande 16 a § om familjepensionens belopp.

16 g §. Paragrafen är ny. Till den överförs stadgandena i gällande 16 d § om deltidspensionens belopp.

17 §. Paragrafen gäller bestämmande av fribrevspensioner. Det föreslås att tillväxtprocenten enligt gällande 3 mom. ändras och att till paragrafen samtidigt fogas nya 4 och 5 mom. De nuvarande 4 - 8 mom. blir 6 - 10 mom. och hänvisningsstadgandena ses över.

Det föreslås att tillväxten av pensionsrätt sänks stegvis enligt arbetstagarens ålder till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 12 c § 1 mom. Om detta stadgas i 3 - 5 mom. Som tillväxtprocent under den tid för vilken arbetstagaren tidigare har uppburit heffektiv pension föreslås 1,2 % per år räknat från 50 års ålder och 0,8 % per år räknat från 60 års ålder. I övrigt ändras tillväxtprocenten inte, dvs. den är 1,5 % per år.

18 §. I paragrafen stadgas om indexskydd. Enligt paragrafen binds pensionsskyddet vid landets lönenivå. I pensionslönen, pensionen och begravningsunderstödet görs indexjusteringar enligt 9 § APL. Det föreslås att omnämmandet av att pensionsskyddet binds vid landets lönenivå stryks. Hänvisningen till 9 § APL kvarstår. De ändringar som sker såväl i löne- som prisnivå inverkar på indexjusteringarna.

20 §. I paragrafen ingår stadganden om fastställande av pensionens maximibelopp. Enligt 1 mom. sammanräknas de pensioner som fastställts separat för varje arbetsförhållande. Enligt gällande lag är pensionens maximibelopp 50 % av arbetstagarens genomsnittliga månadslön under de senaste fyra sjujtjänståren. Om den genomsnittliga månadslönen för ovan nämnda år är väsentligt lägre eller högre än den lön som den försäkrade har uppburit för sjömansarbete under en så lång tid att den högre eller lägre lönen kan anses stabiliserad, räknas maximibeloppet enligt den stabiliserade inkomstnivån. Ofta kan den försäkrades inkomstnivå variera rentav betydligt från år till år. För säkerställande av att de försäkrade behandlas likvärdigt har det allt oftare varit nödvändigt att räkna ut maximibeloppet om 50 % enligt

den stabiliserade inkomstnivån.

Det föreslås därför att 1 mom. ändras så att maximibeloppet om 50 % uträknas enligt den genomsnittliga månadslönen för de tio sista sjujtjänståren. Trots övergången till tioårsregeln kvarstår i lagen dock fortfarande möjligheten att använda den stabiliserade inkomstnivån då pensionens maximibelopp fastställs. Övergången till tioårsregeln minskar behovet att använda den stabiliserade inkomstnivån, men det försvinner dock inte helt. Den föreslagna tioårsregeln överensstämmer också med den tioårsperiod som föreslås i 16 a §.

22 a §. I paragrafen ingår stadganden om pension enligt den s.k. APL-garantiregeln. Enligt gällande 1 mom. är pensionsbeloppet 1,5 % per år av den pensionsgrundande lönen för varje full månad av den tjänstgöringstid som berättigar till pension från 23 år till 60 år, av den återstående tiden och av pensionstiden. För tjänstgöringstiden från 60 år till den ålder som berättigar till ålderdomspension är tillväxtprocenten 2,5 % per år. Stadgandena ingår i 22 a § 1 mom. i gällande lag.

Till 2 mom. överförs de stadganden som för närvarande finns i 1 mom. och som gäller beloppet av den pension som intjänas under tiden i arbete räknat från början av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år, dvs. stadganden om s.k. supertillväxt. Det föreslås samtidigt att till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., i vilket ingår stadganden om nedsatta tillväxtprocenttal för återstående tid. De stadganden som för närvarande ingår i 1 mom. och gäller till pension berättigande tid flyttas till det nya 4 mom. och de stadganden i nuvarande 2 mom. som gäller deltidspension flyttas till det nya 5 mom. och hänvisningsstadgandena ses över.

I det nya 3 mom. föreslås att tillväxten av pensionsrätt för återstående tid sänks stegvis enligt arbetstagarens ålder. Tillväxtprocenten skall vara 1,2 % per år från 50 års ålder och 0,8 % per år från 60 års ålder från till den ålder som berättigar till ålderdomspension. Den sänkta tillväxten skall också gälla tid för vilken arbetstagaren tidigare har uppburit heffektiv pension och som på grundval av detta räknas som till pension berättigande tid när ny pension beviljas senare.

23 §. Paragrafens 1, 3 och 4 mom. innehåller ändringar av hänvisningsstadgandena. Dessutom ändras ordalydelsen i 3 mom.

23 a §. Paragrafen är ny. I den föreslås

stadgat om rätt för den som ansöker om delinvaliditetspension att få ett förhandsbeslut. Till paragrafen överförs även de gällande stadgandena i 15 § 4 mom. om förhandsbeslut som gäller individuell förtidspension och ordalydelsen ses över.

Möjligheten att utnyttja den återstående arbetsförmågan kan utvidgas genom att delinvaliditetspensionen ges ett vidare användningsområde än för närvarande. Det föreslås att delinvaliditetspension skall kunna beviljas också i sådana fall där arbetstagaren inte arbetar deltid när pensionsansökan avgörs. Rättsskyddet för den som ansöker om delinvaliditetspension ökar också om det blir möjligt att få ett förhandsbeslut om rätten till pensionen. På basis av pensionsberäkningen som ingår i förhandsbeslutet kan den sökande överväga innan ett slutligt beslut om delpensionen fattas om han vill ta ut delinvaliditetspensionen.

25 §. I gällande 25 § 1 mom. SjöPL stadgas att rehabilitering ges samt förutsättningarna för rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd och deras belopp bestäms enligt lagen om pension för arbetstagare.

För framhävande av den primära karaktären hos åtgärder som upprätthåller arbetsförmågan och rehabiliteringsåtgärder föreslås att stadganden om rehabilitering tas in i SjöPL.

I 1 och 2 mom. föreslås stadganden om rehabilitering, vilka motsvarar stadgandena i 4 h § 1 och 2 mom. APL.

Samtidigt föreslås att de gällande stadgandena i 2 och 3 mom. om innehållande av pension under rehabiliteringstiden och förlust av rätt till pension vid vägran att delta i rehabilitering upphävs som delvis föråldrade och delvis onödiga. I det nu föreslagna 3 mom. i 15 § och i den föreslagna 24 § ingår moderniserade stadganden som ersätter de stadganden som föreslås bli upphävda.

25 a §. Paragrafen är ny. Det föreslås att den skall innehålla stadganden om tillägg till rehabiliteringsstöd och invaliditetspension. När rehabiliteringen ordnas och bekostas av arbetspensionssystemet, skall det också trygga utkomsten för arbetstagaren som deltar i rehabilitering. Om en person som deltar i rehabilitering inte får invaliditetspension, skall han få rehabiliteringspenning under rehabiliteringstiden. Om arbetstagaren redan får rehabiliteringsstöd eller pension, skall han få ett särskilt rehabiliteringstillägg till pensionen under rehabiliteringstiden. För att

utkomstskyddet under rehabiliteringen skall bli klarare föreslås det att rehabiliteringspenningen på 10 % som för närvarande betalas som tillägg till pensionen slopas.

Enligt 1 mom. skall ett rehabiliteringstillägg betalas till rehabiliteringsstödet, om den som får rehabiliteringsstöd beviljas annan rehabilitering som avses i lagens 25 § än rådgivning och näringsstöd på grundval av en pensionsanstalts beslut. Var och en av pensionsanstalterna som betalar rehabiliteringsstöd skall betala tillägget också när någon annan pensionsanstalt som betalar i 8 § 4 mom. APL avsedd grundpension ger stödtagaren sådan rehabilitering som avses i 25 §.

Också en person som får tills vidare beviljad invaliditetspension kan vara i behov av rehabilitering. Enligt paragrafens 2 mom. kan en förhöjning som motsvarar rehabiliteringstillägget betalas också till annan invaliditetspensionstagare än sådan som får rehabiliteringsstöd, om den ifrågavarande pensionsanstalten eller någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension som avses i 8 § 4 mom. APL ger arbetstagaren sådan rehabilitering som avses i 25 §.

Enligt 3 mom. skall rehabiliteringstillägget vara 33 % av beloppet pension som samordnats enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare. Var och en av pensionsanstalterna som betalar rehabiliteringsstöd eller tills vidare beviljad invaliditetspension skall betala ett tillägg på 33 % till sin pension efter samordningen. Rätten till tillägget skall gälla de fulla kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår. När rehabiliteringstillägget fastställs beaktas endast arbetspensioner, inte förmåner som utbetalas av folkpensionsanstalten.

Det föreslås att pensionskassan skall bevilja rehabiliteringstillägg när den eller någon av den offentliga sektorns arbetspensionsanstalter har beslutat att erbjuda rehabilitering. Om det är folkpensionsanstalten som verkställer rehabiliteringen, betalar inte arbetspensionssystemet rehabiliteringstillägg.

25 b §. Paragrafen är ny. Enligt förslaget skall rehabiliteringspenning betalas för rehabiliteringstiden när arbetstagaren inte har rätt till rehabiliteringsstöd eller invaliditetspension. En precisering med detta innehåll föreslås i 25 c § 1 mom. Grunderna för hur rehabiliteringspenningen fastställs kvarstår oförändrade sådana de också hittills har varit i APL.

I 2 mom. stadgas om att betalningen av rehabiliteringspenning enligt prövning för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder skall bli smidigare. Det skall vara möjligt att avvika från stadgandets maximitid på tre månader, om det är motiverat med hänsyn till rehabiliteringens fortskridande.

Stadgandena i paragrafen motsvarar stadgandena i 4 k § i gällande APL, ändrade så som föreslås i regeringens proposition (RP 118/1995 rd).

25 c §. Paragrafen är ny. I den föreslås stadganden som motsvarar stadgandena i 4 l § 1 och 3 mom. APL om rehabiliteringspenningens belopp och rehabiliteringsunderstöd.

25 d §. Paragrafen är ny. I den föreslås stadganden som motsvarar stadgandena i 4 m § APL om ersättning för de kostnader som rehabiliteringen medför.

25 e §. Paragrafen är ny. I 1 mom. föreslås stadganden som motsvarar stadgandena i 4 n § 1 mom. APL om beslut om rehabiliteringspenning, fullföljdsförfarande, anmälningskyldighet, betalning och återkrav.

I 2 mom. föreslås stadganden om att ändring inte får sökas i pensionskassans beslut om rätt till rehabilitering enligt 25 § eller rätt till rehabiliteringspenning och inte heller i ett beslut om rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. Den sökande har inte heller för närvarande rätt att söka ändring i de ovan nämnda besluten, men det finns inte särskilt stadgat om besvärsförbudet i lagen. De föreslagna stadgandena motsvarar de stadganden som i regeringens proposition (RP 118/1995 rd) föreslås också i APL.

I 3 och 4 mom. föreslås stadganden som motsvarar stadgandena i 4 n § 2 och 3 mom. i gällande APL om pensionsanstaltens skyldighet att underrätta folkpensionsanstalten om rehabilitering och rehabiliteringspenning och om betalning av rehabiliteringspenning till arbetsgivaren.

28 §. I 4 mom. föreslås sådana tekniska ändringar som gäller primärtiden enligt sjukförsäkringslagen och som redan tidigare har gjorts i 4 d § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. Hänvisningsstadgandet och ordalydelsen ses dessutom över.

Det föreslås att det gällande 6 mom. upphävs, varvid nuvarande 7 mom. blir 6 mom. Till sakinhållet motsvarar momenten varandra.

I 7 mom. föreslås ett stadgande om sa-

mordning av retroaktivt betald pension och dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Stadgandet motsvarar stadgandet i 4 d § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare.

I 8 mom. föreslås nya stadganden om att retroaktivt beviljad invaliditetspension inte betalas för den tid under vilken rehabiliteringspenning har betalats. När en arbetstagare beviljas rehabilitering och han får rehabiliteringspenning är utgångspunkten att han skall återvända till arbetslivet efter rehabiliteringen. Men om han blir arbetsförmögen under rehabiliteringen och uppfyller villkoren för pension, skall han få invaliditetspension. Det föreslås ingen ändring av tidpunkten när invaliditetspensionen börjar. Men eftersom det inte är ändamålsenligt att invaliditetspensionen betalas retroaktivt för samma tid som arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning, skall retroaktiv pension inte betalas för de dagar för vilka arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning från något system. På så sätt kommer också samordningen av ersättningarna att bli enklare än för närvarande. Stadgandena motsvarar de stadganden som i regeringens proposition (RP 118/1995 rd) föreslås i APL.

Till 10 mom. överförs stadgandet i gällande 8 mom. och ordalydelsen ses över.

36 §. I 1 mom. stadgas om sammansättningen och utnämmandet av pensionskassans styrelse samt om dess mandattid. Eftersom antalet radiotelegrafister som är anställda inom den finländska handelssjöfarten har minskat betydligt till följd av den tekniska utvecklingen de senaste åren, föreslås att 1 mom. ändras så att en representant för radiotelegrafisterna inte längre kan vara medlem i styrelsen som representant för befälet. En av fullmäktige utnämnd person som representerar däcksbefälet och en som representerar maskinbefälet skall fortfarande företräda befälet i styrelsen. De skall utses för ett kalenderår i sänder och turvis vara styrelsemedlem. Det föreslås samtidigt att mandattiden för styrelsemedlemmarna och deras personliga suppleanter förlängs från tre till fyra år.

Den treåriga mandattiden för den styrelse som valts enligt gällande stadganden går ut 1997. I det ikraftträdelsestadgande som gäller de nu föreslagna ändringarna föreslås att fullmäktige första gången skall utnämna en styrelse enligt de föreslagna stadgandena på det ordinarie mötet 1997 för fyraårsperioden 1998 - 2001.

38 §. I 5 mom. föreslås en teknisk ändring

som hänför sig till ändringen av 36 § 1 mom. och gäller däcksbefälet och maskinbefälet. I momentet föreslås samtidigt stadganden om att fullmäktige då den utnämner styrelsen samtidigt också skall utnämna en representant för radiotelegrafisterna, som har rätt att vara närvarande vid styrelsens sammanträde och delta i överläggningarna. För den som representerar radiotelegrafisterna skall också utnämnas en personlig suppleant. När det gäller att befria representanten för radiotelegrafisterna och hans suppleant från sitt uppdrag och att utnämna nya i stället för dem under styrelsens pågående mandattid gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som i denna sak i lagen om sjömanspensioner stadgas om styrelsemedlemmarna och deras suppleanter.

63 a §. Paragrafens 4 mom. innehåller en ändring av hänvisningsstadgandet. Ändringen föranleds av den i regeringens proposition (RP 118/1995 rd) föreslagna ändringen av 9 § APL.

Ikraftträdelsestadgande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1996.

Lagens 15 och 25 a §§ om rehabiliteringsstöd samt tillägget till rehabiliteringsstöd och invaliditetspension skall tillämpas på invaliditetspension som börjar eller som beviljas som fortsatt efter det att lagen har trätt i kraft. Dessutom föreslås att 25 a § 2 mom. om rehabiliteringstillägg till invaliditetspension skall tillämpas på antingen för viss tid eller tills vidare beviljade invaliditetspensioner som betalas ut när lagen träder i kraft, om ett rehabiliteringsbeslut enligt 25 § ges medan lagen är i kraft.

Det föreslås att 12 a § 1 mom., 16 § 2 mom., 17 § 5 mom. och 22 a § 3 mom. skall tillämpas på sådana pensioner vars pensionsfall inträffar efter det att lagen har trätt i kraft.

På en arbetstagare född före 1943 tillämpas dock fortfarande 16 § 1 mom., 17 § 3 mom. och 22 a § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, vilka gäller pensionstillväxten, sådana de lyder när denna lag träder i kraft, om han när lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller dagpenning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Vid tillämpningen av stadgandet anses arbetsta-

garen ha rätt till dagpenning också under självrisktiden som nämns i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet skall dock inte tillämpas på en arbetstagare, om han när lagen träder i kraft har rätt till dagpenningen på grundval av en permittering som börjat efter den 31 oktober 1995 och om han före den 29 februari 1996 på nytt börjar arbeta för samma arbetsgivare som han var anställd hos när han permitterades. Det innebär att en minskning av pensionen till följd av ändringen av tillväxtprocenten under den återstående tiden inte drabbar en person som redan är arbetslös eller tills vidare permitterad.

Stadgandena i 16 § 1 mom. och 22 a § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, vilka gäller pensionstillväxten, tillämpas fortfarande sådana de lyder när denna lag träder i kraft, också när pensionsbeloppet för tidigare heffektiv invaliditetspensions fortsättningstid som avses i 12 c § 1 mom. räknas ut. En förutsättning är att den tidigare pensionen har beviljats på grundval av arbetsoförmåga som börjat innan denna lag trädde i kraft.

Lagens 16 a § om pensionslönen skall inte tillämpas på arbetsförhållanden som har upphört innan lagen trädde i kraft. På arbetsförhållanden som börjar efter att lagen har trätt i kraft tillämpas endast de nya stadgandena. Särskilda ikraftträdelsestadganden behövs för de arbetsförhållanden som är i kraft när lagen träder i kraft.

När det gäller arbetsförhållanden som upphör 1996 och därefter föreslås det en gradvis övergång till det nya beräkningssättet. Vart och ett år efter 1995 utökas de i 16 a § 1 mom. nämnda urvalsåren med ett år i sänder. Som urvalsår enligt 16 a § 1 mom. beaktas dock högst arbetsförhållandets tio sista år.

Av urvalsåren för tiden innan lagen trädde i kraft beaktas vid beräkningen av pensionslönen de kalenderår och motsvarande inkomster, på grundval av vilka pensionslönen skulle ha räknats ut enligt de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft.

När medeltalet för urvalsårens arbetsinkomster enligt 16 a § 2 mom. i denna lag räknas ut, och när inkomstmässigt dåliga år utesluts, beaktas inte urvalsår före 1996.

Liksom de övriga stadgandena som gäller pensionslönen, skall också stadgandet i 16 d § om lön enligt prövning gälla arbetsförhållanden som upphör efter det att lagen har

trätt i kraft. Eftersom de nya stadgandena om beräkningen av pensionslönen börjar gälla arbetsförhållanden stegvis, kan inte procenttalet som är ett villkor för användningen av lön enligt prövning direkt höjas till 20 %. Därför föreslås det att också beräkningsregeln för pensionslön enligt prövning skall träda i kraft stegvis beroende på när pensionsfallet inträffar. Om pensionsfallet inträffar år 1996, skall de nedsatta inkomsternas inverkan på pensionskyddet vara minst 7,5 %. Denna gräns på 7,5 % skall höjas stegvis med 2,5 procentenheter i året, på så sätt att de nedsatta inkomsternas inverkan på pensionskyddet skall vara minst 20 % i de pensionsfall som inträffar år 2001 eller senare.

Lagens 20 § 1 mom. om pensionens maxibelopp om 50 % skall tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 1996 eller senare. Övergången till det nya beräkningssättet skall ske stegvis. Av urvalsåren för tiden innan lagen trädde i kraft beaktas vid fastställandet av den genomsnittliga månadslönen de kalenderår och motsvarande inkomster, på grundval av vilka den genomsnittliga månadslönen skulle ha fastställts enligt de stadganden som gällde innan lagen trädde i kraft. Vart och ett år efter 1995 utökas de i 16 a § 1 mom. nämnda urvalsåren med ett år i sänder. När den genomsnittliga månadslönen fastställs beaktas dock högst de tio sista urvalsår enligt 16 a § 1 mom. på grundval av vilka pensionslönerna för arbetsförhållandena har fastställts.

Lagens 36 och 38 §§ om sammansättningen och utnämningen av pensionskassans styrelse skall första gången tillämpas så att pensionskassans fullmäktige på sitt ordinarie möte 1997 utnämner pensionskassans styrelse för fyraårsperioden 1998 - 2001.

2. Ikraftträdande

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1

januari 1996. De gäller pensionsfall som inträffar efter det att lagen har trätt i kraft. Personer födda före 1943 som får arbetslöshetsdagpenning bevarar dock rätten till återstående tid enligt de gamla beräkningsreglerna. Ändringen av beräkningsregeln för pensionslönen träder i kraft stegvis, på så sätt att den kommer att vara i kraft i sin helhet vid utgången av år 2001. En styrelse enligt de nya stadgandena väljs första gången för fyraårsperioden 1998 - 2001.

3. Lagstiftningsordning

Regeringens proposition med förslag till revision av lagstiftningen om den privata sektorns arbetspensionssystem (RP 118/1995 rd) har behandlats i grundlagsutskottet. I sitt utlåtande 13/1995 rd till social- och hälsovårdsutskottet den 9 november 1995 anser grundlagsutskottet att ovan nämnda regeringsproposition kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen, förutsatt att den anmärkning om 4 a § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare som utskottet gör i sitt utlåtande och som gäller att stadgandet nödvändigtvis bör göras könsneutralt, behörigen beaktas. Eftersom ändringar som motsvarar ändringarna i ovan nämnda regeringsproposition föreslås också i denna regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om sjömanspensioner när det gäller grundlagsskyddet, dock så att något stadgande som motsvarar det föreslagna 3 mom. i 4 a § lagen om pension för arbetstagare inte ingår i denna proposition, kan de föreslagna ändringarna av lagen om sjömanspensioner stiftas i den ordning som 66 § riksdagsordningen stadgar.

Trots de föreslagna ändringarna av förmånernas belopp och fördelning av förmånerna garanteras basutkomstskyddet också efter lagändringarna på det sätt som avses i 15 a § regeringsformen.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägg Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) 3 a § 2 mom. 2 punkten, 11 § 1 och 6 mom., 12 a § 1 mom., 14 c § 2 och 3 mom., 15 §, 15 e § 1 mom. 2 punkten och 8 mom., 16 §, 16 a §, 16 b §, 16 c §, 16 d §, 17 § 3 - 8 mom., 18 §, 20 § 1 mom., 22 a §, 23 § 1, 3 och 4 mom., 25 §, 28 § 4, 6, 7 och 8 mom., 36 § 1 mom., 38 § 5 mom. och 63 a § 4 mom.,

av dessa lagrum 3 a § 2 mom. 2 punkten, 11 § 1 och 6 mom., 12 a § 1 mom., 14 c § 2 och 3 mom., 16 §, 16 b §, 16 d §, 20 § 1 mom., 22 a § samt 23 § 1, 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1993 (1595/93), 15 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 31 december 1985 (1122/85) och nämnda lag av den 30 december 1993, 15 e § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i nämnda lag av den 30 december 1993 och 8 mom. sådant det lyder i lag av den 18 januari 1985 (52/85), 16 a § sådan den lyder i lag av den 9 februari 1990 (102/90), 16 c § sådan den lyder i lag av den 18 april 1980 (280/80), 17 § 3 och 5 - 8 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 30 december 1993 och 4 mom. sådant det lyder i lag av den 28 december 1990 (1346/90), 18 § sådant det lyder i lag av den 29 december 1983 (1121/83), 25 § sådan den lyder i lag av den 27 mars 1991 (617/91), 28 § 4 och 6 mom. sådana de lyder i lag av den 26 juni 1981 (476/81) samt 7 och 8 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 28 december 1990, 36 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1989 (1309/89) och 63 a § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 21 december 1984 (939/84), samt

fogas till lagen en ny 3 b §, till 16 c §, sådan den lyder i nämnda lag av den 18 april 1980, nya 2 - 4 mom., till lagen nya 16 e - 16 g §§, till 17 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 31 december 1986 (1038/86) och nämnda lag av den 30 december 1993, nya 9 och 10 mom., till lagen en ny 23 a § och nya 25 a - 25 e §§ och till 28 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 december 1966 (739/66), lag av den 11 december 1970 (768/70), nämnda lag av den 26 juni 1981, nämnda lag av den 28 december 1990 och lag av den 3 november 1995 (1253/95), ett nytt 10 mom. som följer:

3 a §

För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare och för rehabiliteringspensionen ansvarar pensionskassan på följande sätt:

2) för invaliditetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a § och för 30/100 av beloppet av sådan arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a §, i dessa pensioner även inbegripet de pensionsdelar som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61) och lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), dock varken tillägg enligt 25 a § eller 15 d § eller med stöd av 18 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen dock efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 15 e §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspensionen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning

av 12 a § på ovan nämnt sätt fastställda delen av invaliditetspensionen, svarar pensionskassan ensam, samt

3 b §

För täckandet av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshetstid förorsakar, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna till pensionskyddscentralen betala en försäkringspremie för att vidare gottgöras sjömanspensionskassan såsom stadgas i 12 c § lagen om pension för arbetstagare. Den gottgjorda försäkringspremien beaktas vid fastställandet av den i 3 § avsedda försäkringspremien.

11 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid beaktas för varje arbetsförhållande särskilt tiden från arbetsförhållandets början till dess slut. Till tjänstgöringstid som berättigar till pension omräknas, såsom närmare

bestäms genom pensionskassans beslut, dessutom tid för vilken övertidsersättning i form av vederlag eller motsvarande betalas när arbetsförhållandet upphör. Vid tillämpningen av denna lag anses ett arbetsförhållande ha upphört i slutet av den dag för vilken på grundval av arbetsförhållandet senast betalades lön innan arbetsförhållandet bröts eller innan i 15 § angiven arbetsoförmåga inträdde eller individuell förtidspension började. Fortsätter arbetstagaren att arbeta efter det att arbetsoförmågan inträtt, anses han stå i ett nytt arbetsförhållande. En arbetstagare som erhåller i 14 b § nämnd deltidspension anses likaså stå i nytt arbetsförhållande inom denna lags tillämpningsområde då han fortsätter att deltidarbete.

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren fyllt 54 år avslutas vid utgången av det nämnda året. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tioårsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre om tiden från arbetsförhållandets upphörande fram till den pensionsålder varom stadgas i 14 § kan bli kortare än tre år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 16 d § härvid uppfylls.

12 a §

Om arbetsoförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsoförmågans början och pensionsåldern enligt 14 § (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invaliditetspension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. En förutsättning är dock att arbetstagaren under det år då arbetsoförmågan började och de omedelbart föregående tio kalenderåren i minst 12 månader har handhaft sådant förvärsarbete som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare och skall försäkras i Finland. När ovan

nämnda tid om 12 månader räknas ut betraktas såsom till pension berättigande tid även en sådan kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, dock under förutsättning att inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i lagens 5 § 2 mom. En kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande beaktas på motsvarande sätt, om inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i den sistnämnda lagens 3 § 2 mom.

14 c §

Deltidspensionen skall indras, om arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för pension som stadgas i 14 b §. Beviljas invaliditets- eller arbetslöshetspension för den tid för vilken deltidspension utbetalts, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invaliditets- eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltidarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderdomspension. När arbetstagaren slutar att deltidarbete utbetalas skillnaden mellan deltidspensionen och den ålderdomspension som beviljas förhöjd enligt 22 § 1 mom. och ökad med det belopp som avses i 16 § 3 mom. eller 22 a § 5 mom.

Om deltidspensionen har indragits enligt 2 mom., har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han uppfyller de i 14 b § stadgade förutsättningarna. Börjar deltidspensionen på nytt löpa inom sex månader från det att den tidigare deltidspensionen upphörde, beviljas pensionen på de tidigare grunderna, om inte annat följer av 16 g § 4 mom.

15 §

Rätt till invaliditetspension tillkommer en försäkrad vars förvärvsmöjligheter på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada beräknas ha nedgått med minst en tredjedel av vad en person i motsvarande ställning i sådant arbetsförhållande som avses i sjömanslagen förtjänar, under förutsättning att detta tillstånd bör anses vara bestående eller varat

sex månader utan avbrott samt att invaliditeten börjat innan de 360 dagar som avses i 12 a § har förflutit sedan arbetsförhållandet upphörde.

Innan pensionskassan fattar beslut om en invaliditetspension, skall den se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan, skall pensionskassan hänvisa arbetstagaren till rehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans rehabiliteringsbehov. Pensionskassan skall vidare iakttä vad som stadgas i lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91).

Invaliditetspension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd enligt 4 mom. för viss tid. Invaliditetspension indras då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd kan indras, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering.

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av arbetstagarens rehabilitering för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att handha förvärvsarbete på grund av arbetsförmåga. När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionskassan se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för arbetstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen arbetstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår. Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invaliditetspension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

Utän hinder av vad som stadgas i 1—4 mom. om erhållande av full invaliditetspension har en arbetstagare som fyllt 58 år rätt att få invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slit-samt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Ett villkor för beviljande av individuell förtidspension är att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsin-

komst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Ett ytterligare villkor är att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension eller ålderdomspension i en pensionsålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller om förhandsbeslut enligt 23 a §. Pensionen kan av undantags-skäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som följer efter den då pensionen söktes.

Invaliditetspension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de villkor för pensionen som stadgas i 5 mom. I övrigt gäller angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invaliditetspension.

15 e §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregått den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag,

Uppfyller en arbetstagare som erhåller invaliditetspension i form av delpension villkoren för erhållande av arbetslöshetspension, ändras pensionen på ansökan till arbetslöshetspension vars belopp är lika stort som beloppet av den invaliditetspension som han skulle ha erhållit, om nämnda delpension hade ändrats till full invaliditetspension. Be-

viljas arbetslöshetspension för samma tid som den för vilken delpension har betalats, anses delpensionen utgöra delprestation av arbetslöshetspensionen. I övrigt gäller i fråga om nämnda arbetslöshetspension vad som stadgas i 2 mom.

16 §

Under förutsättning att en arbetstagare avgår med ålderdomspension från ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag eller att han har rätt till invaliditetspension som enligt 12 a § beaktar den tid som återstår till pensionsåldern, är pensionsbeloppet 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen

1) för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden,

2) till den del återstående tid enligt 12 a § 1 mom. medräknas i den till pension berättigande tiden och

3) till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 12 c § 1 mom.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 17/120 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 50 år fram till det han fyller 60 år och

2) 13/120 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 60 år.

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

16 a §

Den pensionsgrundande lönen (pensionslönen) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande. Pensionslönen räknas ut på arbetsförtjänsterna för de högst 10 sista kalenderåren före det år då arbetsförhållandet upphörde (urvalsår). Det år då arbetsförhållandet upphörde beaktas dock som ett urvalsår, om arbetsförhållandet har fortgått under högst tre kalenderår eller hela det år då arbetsförhållandet upphörde. Då pensionslönen

räknas ut justeras arbetsförtjänsterna för urvalsåren enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Då pensionslönen räknas ut beaktas inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 procent av medeltalet av arbetsförtjänsterna för samtliga urvalsår. De år som lämnas obeaktade på detta sätt kan dock utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

Pensionslönen utgör medeltalet per månad av arbetsförtjänsterna för de kalenderår som har beaktats på ovan nämnt sätt.

Då pensionslönen räknas ut beaktas dock inte tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till heffektiv pension enligt 12 § 1 mom. och inte heller tiden efter det att arbetstagaren har uppnått pensionsåldern enligt 14 §. Om ett arbetsförhållande har avslutats enligt 11 § 6 mom., anses det dock vid tillämpningen av denna paragraf att arbetsförhållandet har fortgått utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det räknas ut på detta sätt.

Genom förordning stadgas närmare om hur pensionslönen räknas ut.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

16 b §

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360 dagar som nämns i 12 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 16 a § och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet.

Om arbetstagaren under den tid som nämns i 1 mom. samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av denna paragraf pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

16 c §

Om det i de kalenderår som avses i 16 a § ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 32 § sjömanslagen, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 16 a § så att såsom kalenderår beaktas högst de tio sista av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag.

Om sådan oavlönad tid som avses i 1 mom. dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de tio sista kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionslön medeltalet av de inkomster som har erhållits på grundval av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före arbetsförhållandets upphörande.

Pensionslönen bestäms dock enligt förut-sättningarna i 16 a eller 16 d §, ifall den blir större om den räknas ut på detta sätt.

Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

16 d §

Om det av arbetstagarens eller förmånstaga-rens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 18 § justerade pensionslön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har en inverkan om minst 20 procent på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som arbetstagaren hade haft om nämnda skäl inte hade funnits.

Om arbetstagaren eller förmånstaga-ren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga, skall 1 mom. iaktas även om undantagsskålet har yppat sig tidigare än tio år före pensionsfallet.

Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på det sätt som avses i 1 mom. är högre än den stabiliserade arbetsförtjänsten, kan pensionslönen sänkas på samma sätt.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen

av denna paragraf.

16 e §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om arbetstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa antingen såsom löntagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller såsom i 1 a § 1 mom. 1 - 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd person som idkar företagsverksamhet,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbeitskraftspolitisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasie-lagen eller

4) rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företag-verksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företag-verksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte arbetstagaren under samma kalenderår har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att

pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en arbetstagare som har fått jämkad arbetslöshetsdagpenning enligt 17 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagar som motsvarar de uppburna dagpenningarna. Samma förfarande skall iakttas om någon annan förmån som nämns i 1 mom. har betalats på något annat sätt än såsom motsvarande full dagpenning.

16 f §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderdomspension eller fulla invaliditetspension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Fick förmånslåtaren inte sådan pension, uträknas beloppet av pensionen som om sådan arbetsoförmåga hade begynt på dödsdagen som hade medfört rätt till full invaliditetspension, om inte förmånstagaren visar något annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte tillägg enligt 15 d § eller avdrag enligt 27 §.

Efterlevandepensionens belopp är, såvida inte något annat följer av 5 mom. eller av 27 §,

6/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, såvida inte något annat följer av 27 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om det finns ett barn,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 av vardera förmånslåtarens pension var för sig, om inte efterlevande- och barnpensionerna tillsammans överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. Får ett barn barnpension efter någon annan förmånslåtare än sin förälder, bestäms tillägget enligt de av förmånslåtarnas pensioner på grundval av vilka ett föräldralöst barn får sin barnpension. Tillägget fördelas jämnt mellan de nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. blir lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras eller om det barn som är förmånstagare blir föräldralöst på det sätt som avses i 3 mom., justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen mellan förmånstagarna vid ingången av månaden efter förändringen.

16 g §

Deltidspensionens belopp är, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom., 50 procent av skillnaden mellan den enligt 14 b § 3 mom. fastställda stabiliserade förvärvsinkomsten av förvärvsarbete inom denna lags tillämpningsområde och förvärvsinkomsten

av sådant förvärvsarbete på deltid som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har arbetstagaren före deltidsarbetet samtidigt varit i två eller flera sådana förvärvsarbeten som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare och på grundval av vilka arbeten, då pensionen fastställs, skulle beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande inkomster, om han hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då deltids-pensionen börjar, räknas deltids-pensionens belopp på den skillnad som erhålls genom att från totalbeloppet av förvärvsinkomsterna från nämnda arbeten dra av totalbeloppet av förvärvsinkomsterna under tiden för deltidsarbetet. Skillnaden delas i förhållande till sänkningarna av förvärvsinkomsten i delar enligt den lag, det pensionsreglemente eller den pensionsstadga med stöd varav arbetstagaren har rätt till deltids-pension, dock högst till det belopp som motsvarar den sänkning av förvärvsinkomsten som inträffat inom ramen för respektive lag, pensionsreglemente eller pensionsstadga.

Deltids-pensionens maximibelopp är 75 procent av den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade pensionen som arbetstagaren har intjänat enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare innan deltids-pensionen börjar. Om arbetstagaren har rätt till deltids-pension också enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga och den gränsdragning som avses här minskar deltids-pensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar och föreskrifter och i förhållande till de pensionsrätter som har intjänats enligt dem.

Deltids-pensionens belopp omräknas, om det har inträffat en förändring i förvärvsinkomsterna under tiden för deltidsarbete för den som erhåller deltids-pension och denna förändring på ett betydande sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen eller om det i förvärvsinkomsterna har inträffat en förändring som ger pensionstagaren rätt till deltids-pension med stöd av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som inte tidigare har berättigat honom till deltids-pension. Som stabiliserad förvärvsinkomst anses härvid den förvärvsinkomst som deltidspen-

sionen första gången fastställdes på.

17 §

Om pension enligt denna lag beviljas med tillämpning av 1 mom., utgör pensionsbeloppet 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen

1) för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden,

2) till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 12 c § 1 mom.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 3 mom. 1 punkten är dock 5/24 procent från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 3 mom. 2 punkten är dock

1) 1/10 procent till den del pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 50 år fram till det han fyller 60 år och

2) 1/15 procent till den del pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 60 år.

Om arbetstagarens sista av denna lag omfattade arbetsförhållande har upphört av en orsak som nämns i 14 a §, är arbetstagarens pension enligt denna lag, utan hinder av vad som stadgas i 3 och 4 mom., 1/6 procent för varje full månad av den tjänstgöringstid som berättigar till pension, under förutsättning att arbetstagarens pensionsskydd huvudsakligen har uppkommit i arbetsförhållanden som omfattas av denna lag och att arbetstagaren inte efter det att det här nämnda arbetsförhållandet har upphört på grund av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagars verksamhet har blivit berättigad till sådant lagstadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd enligt vilket invalid-pension fastställs med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst.

Alderdoms- eller invaliditets-pensionen för en arbetstagare som har uppburit deltids-pension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltids-pension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltids-pension första gången har fastställts.

Har arbetstagaren rätt till pension på grund

av två eller flera arbetsförhållanden, fastställs hans rätt till pension för varje arbetsförhållande enligt villkoren för det sista arbetsförhållandet. Om pensionsskyddets kapitalvärde härvid förändras avsevärt och arbetstagarens sista arbetsförhållande är försäkrat enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, ändras beloppet av fribrevspensionen enligt denna lag så att det ursprungliga kapitalvärdet bibehålls.

Vad som stadgas i 8 mom. gäller även såsom fribrev beviljade ålderdomspensioner till arbetstagare, vilkas sista arbets- eller tjänsteförhållande har försäkrats enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller lagen om statens pensioner, om pensionsåldern i det sista arbets- eller tjänsteförhållandet är lägre än 60 år och behörighetsvillkoret för arbets- eller tjänsteförhållandet har varit en sådan examen som förutsätts för sjötjänst enligt denna lag eller en viss mängd sjötjänst enligt denna lag.

Villkoren för fribrevet och grunderna för dess beräkning fastställs av social- och hälsovårdsministeriet på förslag av pensionskassan.

18 §

I den lön som utgör grunden för pensionen samt i pensionen och begravningsunderstödet görs indexjustering på det sätt som stadgas i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

20 §

De pensioner som fastställts separat för varje arbetsförhållande sammanräknas. Maximibeloppet av ålderdoms- och invaliditetspension är dock 50 procent av arbetstagarens genomsnittliga månadslön beräknad på grundval av de sammanlagda lönerna för hans olika arbetsförhållanden under de tio sista sjötjänståren. Då den genomsnittliga månadslönen fastställs, beaktas de tio sista urvalsåren enligt 16 a § 1 mom. på grundval av vilka pensionslönen för arbetsförhållandena har fastställts. Om ovan nämnda genomsnittliga månadslön är väsentligt lägre eller högre än den lön som den försäkrade har uppburit för sjömansarbete under en så lång tid att den högre eller lägre lönen kan anses stabiliserad, beaktas såsom genomsnittlig månadslön den genomsnittliga arbetsförtjänst som han skulle ha haft om nå-

gon förändring inte hade inträffat. Har pensionen dock fastställts enligt 17 eller 22 a §, är pensionens maximibelopp 60 procent av den samordningsgrund som avses i 8 § lagen om pension för arbetstagare.

22 a §

Utän hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag är pensionsbeloppet 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen

1) för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden,

2) till den del återstående tid enligt 12 a § 1 mom. medräknas i den till pension berättigande tiden och

3) till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 12 c § 1 mom.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 1 punkten är dock 5/24 procent från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 1/10 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 50 år fram till det han fyller 60 år och

2) 1/15 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 60 år.

Då pension fastställs enligt denna paragraf beräknas pensionen särskilt för varje arbetsförhållande som omfattas av denna lag med beaktande av den tid som arbetsförhållandet har varat efter det arbetstagaren fyllt 23 år, dock högst till den pensionsålder som avses i 14 § 1 mom. Därtill beaktas barn tillägg enligt 15 d § och uppskovsförhöjning som avses i 22 §, beräknad från den pensionsålder som avses i föregående mening.

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

23 §

Invaliditetspension beviljas antingen som

full pension eller som delpension. Full invaliditetspension, som fastställs enligt 16 § 1 och 2 mom., beviljas en försäkrad vars förtjänstmöjligheter har minskat med mer än 2/3. Även individuell förtidspension beviljas som full invaliditetspension. I annat fall beviljas invaliditetspensionen som delpension, som utgör hälften av full pension.

Förändras en invaliditetspensionstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionskassans initiativ från början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte annat följer av 28 § 3 - 8 mom. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalts och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionskassans justeringsåtgärder. Invaliditetspension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt de villkor som stadgas i 15 § 5 och 6 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ansökan.

Indragen invaliditetspension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 25 a § 1 och 2 mom.

23 a §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 15 § 5 mom. och i sista meningen i 6 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 15 § 1 mom., 17 § 1 mom. eller 23 § 1 mom. nämnda villkoren för invaliditetspension som beviljas i form av delpension.

Förhandsbeslutet är bindande för pensionskassan, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas på

det sätt som stadgas i 59 §.

25 §

För att förhindra arbetsförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan kan en arbetstagare såsom yrkesinriktad rehabilitering tillhandahållas rådgivning, rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning och näringsunderstöd samt medicinsk rehabilitering som stöder sådan yrkesinriktad rehabilitering som avses ovan.

Rehabilitering kan ges en arbetstagare för vilken såsom berättigande till pension, när pensionen fastställs enligt denna lag, beaktas också tiden från arbetsförmågans början till pensionsåldern, om arbetsförmågan börjat vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades, eller en arbetstagare som när beslutet fattas får en på det nämnda sättet enligt denna lag fastställd pension.

25 a §

Om en arbetstagare på basis av pensionskassans beslut i enlighet med 25 § 1 mom. tillhandahålls rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning eller medicinsk rehabilitering betalas ett rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstödet. Tillägget betalas också om motsvarande beslut har meddelats av någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i form av rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägg betalas likaså om ett beslut enligt 1 mom. gäller en arbetstagare som får invaliditetspension i någon annan form än såsom rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägget är 33 procent av det enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade beloppet av rehabiliteringsstödet eller invaliditetspensionen. Det betalas för de kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår.

25 b §

En arbetstagare som inte är invaliditetspensionstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av rehabilitering som avses i 25 § är förhindrad att utföra sitt förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas

rehabiliteringspenning likväl för högst tre månader per kalenderår, så att tiden räknas särskilt för vardera grunden, om det inte för tryggande av att rehabiliteringen framskrider är motiverat att rehabiliteringspenning betalas för en längre tid.

För tiden efter rehabiliteringen kan till den som fått rehabiliteringspenning betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, om detta är synnerligen behövt för att han skall kunna sysselsättas.

25 c §

Rehabiliteringspenningen bestäms på basis av de grundpensioner enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare som arbetstagaren skulle ha rätt till om han hade blivit arbetsoförmögen så att han haft rätt till full invaliditetspension vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades. Rehabiliteringspenningen motsvarar summan av nämnda pensioner, förhöjd med 33 procent.

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 25 b § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för den tid under vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd.

25 d §

Till en arbetstagare kan betalas ersättning för de direkta och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen har medfört.

25 e §

Om rehabiliteringspenning och beslut om denna gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om pensionsbeslut, fullföljdsförfarandet i fråga om pensionsbeslut, pensionstagarens anmälningsskyldighet samt betalning och återkrav av pension.

Ändring får inte sökas i beslut som gäller rätt till rehabilitering enligt 25 § eller till rehabiliteringspenning enligt 25 b § 2 mom. och inte heller i beslut som gäller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning enligt 25 b § 3 mom. och 25 c § 2 mom.

Pensionskassan skall omedelbart underrätta folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och rehabiliteringspenningsbeslut som avses i 25 §.

Får en arbetstagare utöver rehabiliteringspenningen lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som svarar mot lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

28 §

Utän hinder av vad i 3 mom. är stadgat skall full invaliditetspension betalas i enlighet med 26 § 2 mom., om pensionsansökan har gjorts innan dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats för de i 3 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna eller om invaliditetspension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 15 §. Härvid förutsätts likväl för betalning av full invaliditetspension att före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan eller, om under denna tid har ansökts om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer på ansökan inte har beviljats sådan dagpenning, som skall betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsoförmågans inträde eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid har avslagits, till tiden efter avslaget. Om utbetalningen av dagpenning under primärtiden upphör enligt 15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att ålderdomspension som har beviljats arbetstagaren enligt någon annan lag eller ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare begynner, skall till arbetstagaren betalas full invaliditetspension från det nämnda pension betalas, dock tidigast från den tidpunkt som stadgas i 26 § 2 mom.

Beviljas full invaliditetspension retroaktivt enligt 3 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar för samma tid utbetald dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Samma förfarande iakttas, om invaliditetspensionen beviljas retroaktivt som individuell förtidspension.

Beviljas invaliditetspension retroaktivt enligt 4 mom. eller som delpension och har för samma tid utbetalts dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, skall pensionen utbetalas endast till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenning som utbetalts för samma tid.

Beviljas invaliditetspension retroaktivt, betalas pension inte för den tid under vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning

enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

Utbetalas invaliditetspension enligt 22 § 3 mom. i ett för allt, skall på pensionen inte tillämpas vad som stadgas i denna paragraf.

36 §

Pensionskassans fullmäktige utnämner för fyra kalenderår i sänder pensionskassans styrelse som består av fem medlemmar. För varje medlem utses en personlig suppleant. På framställning av social- och hälsovårdsministeriet utses en styrelsemedlem som även skall vara styrelsens ordförande. Av de övriga medlemmarna skall två företrädare redarna och två sjöfolket. Av sjöfolkets representanter skall den ena företrädare manskapet och den andra befälet. Den medlem som representerar befälet utses för ett kalenderår i sänder så att däcksbefälet och maskinbefälet turvis är företrädare i styrelsen. Vad som ovan sagts om medlemmarna gäller även deras suppleanter.

38 §

Den som särskilt bemyndigats av den erkända befälsorganisation vars representant enligt 36 § 1 mom. inte är medlem av styrelsen har rätt att vara närvarande vid styrelsens sammanträde och att delta i överläggningarna. Samma rätt har den som företräder radiotelegrafisterna. Fullmäktige utnämner en representant för radiotelegrafisterna och en personlig suppleant för honom då styrelsemedlemmarna utnämns. Om den som representerar radiotelegrafisterna och hans suppleant befrias från sitt uppdrag eller utnämns under styrelsens mandatid, skall i tillämpliga delar iaktas vad som i denna sak stadgas om styrelsemedlemmarna och deras suppleanter.

63 a §

Förmånsförhöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det indextal som nämns i 1 meningens i 9 § 2 mom. lagen om pension

för arbetstagare. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Lagens 15 § 2 - 4 mom. och 25 a § tillämpas på invaliditetspensioner som börjar eller skall fortsätta efter lagens ikraftträdande. Lagens 25 a § 2 mom. tillämpas dessutom på invaliditetspensioner som fortsätter när lagen träder i kraft, om beslut enligt 25 § meddelas medan lagen är i kraft.

Lagens 12 a § 1 mom., 16 § 2 mom., 17 § 5 mom. och 22 a § 3 mom. tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande. På en arbetstagare som är född före år 1943 och som när denna lag träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning tillämpas dock alltjämt 16 § 1 mom., 17 § 3 mom. och 22 a § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Då stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under självrisktiden enligt 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet tillämpas dock inte, om arbetstagaren har rätt till dagpenning på grundval av permittering som börjar efter den 31 oktober 1995 och om han före den 29 februari 1996 på nytt börjar arbeta för den arbetsgivare som han var anställd hos då han permitterades.

Utän hinder av 3 mom. tillämpas 16 § 1 mom., 17 § 3 mom. och 22 a § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft, då pensionsbeloppet uträknas för den tid en tidigare invaliditetspension fortsätter enligt 12 c § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, om nämnda pension har beviljats på grundval av arbetsförmåga som börjat före denna lags ikraftträdande.

Lagens 11 § 1 mom., 16 a, 16 b och 16 c §§ tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1996 eller därefter.

Lagens 20 § 1 mom. tillämpas på pensioner där pensionsfallet har inträffat efter lagens ikraftträdande.

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt lagens 16 a § 1 mom.

och 20 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 16 § 2 mom. och 20 § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 16 a § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande.

Lagens 16 d § tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1996 eller därefter, dock så ändrad att i stället för procenttal 20 används följande procenttal beroende på pensionsfallsåret:

Pensionsfallsår	Procenttal i stället för 20
1996	7,5
1997	10,0
1998	12,5
1999	15,0
2000	17,5

Lagens 36 § 1 mom. och 38 § 5 mom. tillämpas första gången så att pensionskassans fullmäktige på sitt ordinarie mötet 1997 skall utnämna pensionskassans styrelse för fyraårsperioden 1998 - 2001.

Helsingfors den 8 december 1995

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister *Sinikka Mönkäre*

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/56) 3 a § 2 mom. 2 punkten, 11 § 1 och 6 mom., 12 a § 1 mom., 14 c § 2 och 3 mom., 15 §, 15 e § 1 mom. 2 punkten och 8 mom., 16 §, 16 a §, 16 b §, 16 c §, 16 d §, 17 § 3 - 8 mom., 18 §, 20 § 1 mom., 22 a §, 23 § 1, 3 och 4 mom., 25 §, 28 § 4, 6, 7 och 8 mom., 36 § 1 mom., 38 § 5 mom. och 63 a § 4 mom.,

av dessa lagrum 3 a § 2 mom. 2 punkten, 11 § 1 och 6 mom., 12 a § 1 mom., 14 c § 2 och 3 mom., 16 §, 16 b §, 16 d §, 20 § 1 mom., 22 a § samt 23 § 1, 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1993 (1595/93), 15 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 31 december 1985 (1122/85) och nämnda lag av den 30 december 1993, 15 e § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i nämnda lag av den 30 december 1993 och 8 mom. sådant det lyder i lag av den 18 januari 1985 (52/85), 16 a § sådan den lyder i lag av den 9 februari 1990 (102/90), 16 c § sådan den lyder i lag av den 18 april 1980 (280/80), 17 § 3 och 5 - 8 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 30 december 1993 och 4 mom. sådant det lyder i lag av den 28 december 1990 (1346/90), 18 § sådant det lyder i lag av den 29 december 1983 (1121/83), 25 § sådan den lyder i lag av den 27 mars 1991 (617/91), 28 § 4 och 6 mom. sådana de lyder i lag av den 26 juni 1981 (476/81) samt 7 och 8 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 28 december 1990, 36 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 29 december 1989 (1309/89) och 63 a § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 21 december 1984 (939/84), samt

fogas till lagen en ny 3 b §, till 16 c §, sådan den lyder i nämnda lag av den 18 april 1980, nya 2 - 4 mom., till lagen nya 16 e - 16 g §§, till 17 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 31 december 1986 (1038/86) och nämnda lag av den 30 december 1993, nya 9 och 10 mom., till lagen en ny 23 a § och nya 25 a - 25 e §§ och till 28 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 december 1966 (739/66), lag av den 11 december 1970 (768/70), nämnda lag av den 26 juni 1981, nämnda lag av den 28 december 1990 och lag av den 3 november 1995 (1253/95), ett nytt 10 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare och för rehabiliteringspenningen ansvarar pensionskassan på följande sätt

För den del av pensionen enligt denna lag som motsvarar minimipensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare och för rehabiliteringspenningen ansvarar pensionskassan på följande sätt:

2) för invaliditetspension som beviljats med tillämpning av 12 a § och för 30/100 av beloppet av sådana arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a §, i dessa pensioner även inbegripet de pensionsdelar som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsför-

2) för invaliditetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a § och för 30/100 av beloppet av sådan arbetslöshetspension som har beviljats med tillämpning av 12 a §, i dessa pensioner även inbegripet de pensionsdelar som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61) och lagen om

Gällande lydelse

hållanden (134/62), dock varken förhöjning enligt 15 d § eller med stöd av 18 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen likväl efter den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 15 e §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 12 a § på ovan nämnt sätt fastställda delen av invaliditetspensionen, ansvarar pensionskassan ensam, samt

Föreslagen lydelse

pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), dock varken *tillägg* enligt 25 a § eller 15 d § eller med stöd av 18 § efter pensionens begynnande, i fråga om arbetslöshetspensionen *dock efter* den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 15 e §, företagna förhöjningar, samt för den del av rehabiliteringspenningen som till sitt belopp motsvarar den med tillämpning av 12 a § på ovan nämnt sätt fastställda delen av invaliditetspensionen, *svarar* pensionskassan ensam, samt

3 b §

För täckandet av det ansvar och de kostnader som beaktandet av arbetslöshetstid förorsakar, skall den i lagen om arbetslöshetskassor (603/84) nämnda centralkassan för arbetslöshetskassorna till pensionskyddscentralen betala en försäkringspremie för att vidare gottgöras sjömanspensionskassan såsom stadgas i 12 c § lagen om pension för arbetstagare. Den gottgjorda försäkringspremien beaktas vid fastställandet av den i 3 § avsedda försäkringspremien.

11 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid beaktas för varje arbetsförhållande särskilt tiden från arbetsförhållandets början till dess slut. Vid tillämpningen av denna lag anses ett arbetsförhållande ha upphört i slutet av den dag, för vilken på grundval av arbetsförhållandet senast betalades lön innan arbetsförhållandet bröts eller innan i 15 § angiven arbetsförmåga inträdde eller individuell förtidspension började. Fortsätter arbetstagaren att arbeta efter det att arbetsförmågan inträtt, anses han stå i ett nytt arbetsförhållande. En arbetstagare som erhåller i 14 b § nämnd deltidspension anses likaså stå i nytt arbetsförhållande inom denna lags tillämpningsområde då han fortsätter att deltidarbete.

11 §

Såsom till pension berättigande tjänstgöringstid beaktas för varje arbetsförhållande särskilt tiden från arbetsförhållandets början till dess slut. *Till tjänstgöringstid som berättigar till pension omräknas, såsom närmare bestäms genom pensionskassans beslut, dessutom tid för vilken övertidsersättning i form av vederlag eller motsvarande betalas när arbetsförhållandet upphör.* Vid tillämpningen av denna lag anses ett arbetsförhållande ha upphört i slutet av den dag för vilken på grundval av arbetsförhållandet senast betalades lön innan arbetsförhållandet bröts eller innan i 15 § angiven arbetsförmåga inträdde eller individuell förtidspension började. Fortsätter arbetstagaren att arbeta efter det att arbetsförmågan inträtt, anses han stå i ett nytt arbetsförhållande. En arbetstagare som erhåller i 14 b § nämnd deltidspension anses likaså stå i nytt arbetsförhållande inom denna lags tillämpningsområde då han fortsätter att deltidarbete.

Gällande lydelse

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren fyllt 54 år avslutas vid utgången av det nämnda året. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tioårsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre om tiden från arbetsförhållandets upphörande fram till den pensionsålder varom stadgas i 14 § kan bli kortare än tre år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 16 § 3 mom härvid uppfylls.

12 a §

Om arbetsförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans början och pensionsålder enligt 14 § räknas såsom till pension berättigande tid när den invaliditetspension som beviljas på grund av detta arbetsförhållande fastställs (återstående tid).

Föreslagen lydelse

Ett arbetsförhållande som har fortgått minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren fyllt 54 år avslutas vid utgången av det nämnda året. Har arbetsförhållandet vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas det vid utgången av det år då tioårsgränsen uppnås. Arbetsförhållandet avslutas dock inte längre om tiden från arbetsförhållandets upphörande fram till den pensionsålder varom stadgas i 14 § kan bli kortare än tre år. Om arbetstagaren fortsätter att arbeta, anses ett nytt arbetsförhållande härvid föreligga. Arbetsförhållandet avbryts dock inte, om arbetstagarens lön i det arbetsförhållande som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan arbetsförhållandet har avslutats så som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 16 d § härvid uppfylls.

12 a §

Om arbetsförmågan har börjat innan 360 dagar har förflutit efter att arbetsförhållandet upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans början och pensionsåldern enligt 14 § (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invaliditetspension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs. *En förutsättning är dock att arbetstagaren under det år då arbetsförmågan började och de omedelbart föregående tio kalenderåren i minst 12 månader har handhaft sådant förvärvsarbete som berättigar till grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare och skall försäkras i Finland. När ovan nämnda tid om 12 månader räknas ut betraktas såsom till pension berättigande tid även en sådan kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, dock under förutsättning att inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i lagens 5 § 2 mom. En kalendermånad under vilken arbetstagaren har haft sådana inkomster som avses i lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande beaktas på motsvarande sätt, om inkomsterna för hela kalenderåret uppgår till minst det markbelopp som nämns i den sist-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

nämnda lagens 3 § 2 mom.

14 c §

Deltidspension skall indras om arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för pension som stadgas i 14 b §. Beviljas invaliditets- eller arbetslöshetspension för den tid för vilken deltidspension utbetalts, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invaliditets- eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltidsarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderdomspension. När arbetstagaren slutar deltidsarbete utbetalas skillnaden mellan deltidspensionen och den ålderdomspension som beviljas förhöjd enligt 22 § 1 mom. och ökad med det belopp som avses i 16 § 6 mom. eller 22 a § 2 mom.

Om deltidspensionen har indragits enligt 2 mom., har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han uppfyller de i 14 b § stadgade förutsättningarna. Börjar deltidspensionen på nytt löpa inom sex månader från det att den tidigare deltidspensionen upphörde, beviljas pensionen på de tidigare grunderna, om inte annat följer av 16 d § 4 mom.

15 §

Rätt till invaliditetspension tillkommer försäkrad vars förvärvsmöjligheter till följd av sjukdom, lyte eller kroppsskada beräknas ha nedgått med minst en tredjedel av vad en person i motsvarande ställning i sådant arbetsförhållande som avses i sjömanslagen förtjänar, under förutsättning att detta tillstånd bör anses vara bestående eller varat sex månader utan avbrott samt att invaliditeten begynt innan 360 dagar har förflutit sedan arbetsförhållandet upphörde. Härvid lämnas dock sådana dagar obeaktade för vilka arbetstagaren har fått dagpenning i en-

Deltidspensionen skall indras, om arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för pension som stadgas i 14 b §. Beviljas invaliditets- eller arbetslöshetspension för den tid för vilken deltidspension utbetalts, betraktas deltidspensionen som delbetalning på invaliditets- eller arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren efter att ha fyllt 65 år fortsätter i deltidsarbete, omvandlas deltidspensionen utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag till en lika stor ålderdomspension. När arbetstagaren slutar deltidsarbete utbetalas skillnaden mellan deltidspensionen och den ålderdomspension som beviljas förhöjd enligt 22 § 1 mom. och ökad med det belopp som avses i 16 § 3 mom. eller 22 a § 5 mom.

Om deltidspensionen har indragits enligt 2 mom., har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han uppfyller de i 14 b § stadgade förutsättningarna. Börjar deltidspensionen på nytt löpa inom sex månader från det att den tidigare deltidspensionen upphörde, beviljas pensionen på de tidigare grunderna, om inte annat följer av 16 g § 4 mom.

15 §

Rätt till invaliditetspension tillkommer en försäkrad vars förvärvsmöjligheter på grund av sjukdom, lyte eller kroppsskada beräknas ha nedgått med minst en tredjedel av vad en person i motsvarande ställning i sådant arbetsförhållande som avses i sjömanslagen förtjänar, under förutsättning att detta tillstånd bör anses vara bestående eller varat sex månader utan avbrott samt att invaliditeten börjat innan de 360 dagar som avses i 12 a § har förflutit sedan arbetsförhållandet upphörde.

Gällande lydelse

lighet med lagen om utkomstskydd för arbetslösa, dock högst det antal dagar som motsvarar det i lagens 26 § stadgade maximumantalet dagar för vilka kan betalas enligt förtjänsten avvägd dagpenning.

Föreslagen lydelse

Innan pensionskassan fattar beslut om en invaliditetspension, skall den se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har klarlagts. Avslås en pensionsansökan, skall pensionskassan hänvisa arbetstagaren till rehabilitering eller andra tjänster som motsvarar hans rehabiliteringsbehov. Pensionskassan skall vidare iakttä vad som stadgas i lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91).

Invaliditetspension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd enligt 4 mom. för viss tid. Invaliditetspension indras då pensionstagaren återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pensionen. Rehabiliteringsstöd kan indras, om mottagaren utan giltig orsak har vägrat delta i rehabilitering.

Rehabiliteringsstöd beviljas för främjande av arbetstagarens rehabilitering för så lång tid som han beräknas vara förhindrad att handha förvärvsarbete på grund av arbetsförmåga. När rehabiliteringsstöd beviljas skall pensionskassan se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har uppgjorts för arbetstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsförmögen arbetstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår. Vad som på något annat ställe i lag stadgas om invaliditetspension och mottagare av sådan pension skall tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. om erhållande av full invaliditetspension har arbetstagare som fyllt 58 år rätt att få invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Ett villkor för beviljande av individuell

Utan hinder av vad som stadgas i 1—4 mom. om erhållande av full invaliditetspension har en arbetstagare som fyllt 58 år rätt att få invaliditetspension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrandet, lång tid i yrket, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta med sitt förvärvsarbete.

Ett villkor för beviljande av individuell

Gällande lydelse

förtidspension är att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Ett ytterligare villkor är att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension eller ålderdomspension i en pensionsålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Arbetstagaren har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller de i 2 mom. eller sista meningen i 3 mom. nämnda villkoren för pensionering. Ändring i beslutet för sökas så som stadgas i 59 §. Förhandsbeslutet är bindande för pensionanstalten, om därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller förhandsbeslut. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före månaden efter den då pensionen söktes.

Invaliditetspension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de villkor för pensionen som stadgas i 2 mom. I övrigt gäller angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invaliditetspension.

15 e §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregår den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under

Föreslagen lydelse

förtidspension är att arbetstagaren har upphört med förvärvsarbete enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärvsinkomst per månad för dessa arbeten kan uppskattas bli mindre än det belopp som avses i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Ett ytterligare villkor är att, då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionsberättigande tid även kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte i det fall att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension eller ålderdomspension i en pensionsålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Individuell förtidspension utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller om förhandsbeslut enligt 23 a §. Pensionen kan av undantagsskäl betalas retroaktivt, dock för högst ett år före den månad som följer efter den då pensionen söktes.

Invaliditetspension som beviljats i form av individuell förtidspension indras, om pensionstagaren inte längre uppfyller de villkor för pensionen som stadgas i 5 mom. I övrigt gäller angående pensionen i tillämpliga delar vad som stadgas om full invaliditetspension.

15 e §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarigt arbetslös arbetstagare som har fyllt 60 år, förutsatt att

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregår den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under

Gällande lydelse

sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 5 mom. i nämnda lag.

Uppfyller arbetstagare som erhåller invaliditetspension, i enlighet med den sista meningen i 16 § 3 mom., villkoren för erhållande av arbetslöshetspension, ändras pensionen på ansökan till arbetslöshetspension vars belopp är lika stort som beloppet av den invaliditetspension som han skulle ha erhållit om nämnda pension hade ändrats till full invaliditetspension. Beviljas arbetslöshetspension för samma tid som den för vilken pension har utgått i enlighet med den sista meningen i 16 § 3 mom., anses denna pension utgöra delprestation av arbetslöshetspensionen. I övrigt gäller i fråga om nämnda arbetslöshetspension vad som är stadgat i 2 mom.

16 §

Pensionsbeloppet är för varje full till pension berättigande tjänstgöringsmånad 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen, under förutsättning att arbetstagaren avgår med ålderdomspension från ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag eller att han har rätt till invaliditetspension som enligt 12 a § beaktar den tid som återstår till pensionsåldern.

Föreslagen lydelse

sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid så som anges i 4 § 6 mom. i nämnda lag,

Uppfyller en arbetstagare som erhåller invaliditetspension *i form av delpension villkoren* för erhållande av arbetslöshetspension, ändras pensionen på ansökan till arbetslöshetspension vars belopp är lika stort som beloppet av den invaliditetspension som han skulle ha erhållit, om nämnda *delpension* hade ändrats till full invaliditetspension. Beviljas arbetslöshetspension för samma tid som den för vilken *delpension har betalats*, anses *delpensionen* utgöra delprestation av arbetslöshetspensionen. I övrigt gäller i fråga om nämnda arbetslöshetspension vad som stadgas i 2 mom.

16 §

Under förutsättning att en arbetstagare avgår med ålderdomspension från ett arbetsförhållande som omfattas av denna lag eller att han har rätt till invaliditetspension som enligt 12 a § beaktar den tid som återstår till pensionsåldern, är pensionsbeloppet 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen

1) för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden,

2) till den del återstående tid enligt 12 a § 1 mom. medräknas i den till pension berättigande tiden och

3) till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 12 c § 1 mom.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 17/120 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 50 år fram till det han fyller 60 år och

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2) 13/120 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 60 år.

Den pensionsgrundande lönen (pensionslönen) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande med användande av medelförtjänsten per månad under högst de fyra senaste kalenderåren. Denna förtjänst justeras enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare. Om arbetsförhållandet inte har varat fyra år, fastställs den pensionsgrundande lönen på samma sätt på grundval av förtjänsten under hela arbetsförhållandet. Vid fastställandet av den pensionsgrundande lönen beaktas dock inte den tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till en sådan heffektiv pension som avses i 12 § 1 mom. Har arbetsförhållandet avslutats med stöd av 11 § 6 mom., anses det dock vid tillämpning av detta moment ha fortsatt utan avbrott om pensionsbeloppet är större räknat på detta sätt. Upphör arbetsförhållandet vid pensionsfallet, beräknas pensionslönen på motsvarande sätt, dock utan att pensionsfallsåret räknas till den tid som arbetsförhållandet har fortgått, om arbetsförhållandet på så sätt beräknat fortgår åtminstone två kalenderår. Genom förordning stadgas närmare om hur den pensionsgrundande lönen beräknas.

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarrens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans enligt 18 § justerade pensionslön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har betydande inverkan på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som han hade haft om nämnda skäl inte funnits. Detta moment skall också iaktas i fråga om en ändring i förtjänstnivån som följer av ett undantagsskäl som har yppat sig tidigare än vad ovan sägs, om arbetstagaren eller förmånstagarren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga. Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på motsvarande sätt är högre än den stabiliserade arbetsförtjänst som avses ovan, kan pensionslönen sänkas på sam-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

ma sätt. Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av detta moment.

Om det i de kalenderår som avses i 2 mom. ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraleddighet eller vårdledighet som avses i 32 § sjömanslagen, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 2 mom. så att såsom kalenderår beaktas högst de fyra senaste av de kalenderår som inte begriper oavlönad tid av nämnda slag. Om sådan oavlönad tid ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de fyra senaste kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionslön medeltalet av den förtjänst som har erhållits på grundval av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade förtjänstnivån före arbetsförhållandets upphörande. Pensionslönen bestäms dock enligt förutsättningarna i 2 eller 3 mom., om den så beräknad är större. Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av detta moment.

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360 dagar som nämns i 12 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 1 mom. och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktats såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet. Om arbetstagaren under nämnda tid samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av detta moment pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som uppburit deltidspension utökas med belopp som för varje månad un-

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad

Gällande lydelse

der vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 d § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

16 a §

Familjepensionens storlek bestäms på basis av den ålderdomspension eller fulla invaliditetspension enligt denna lag som förmånslåtare fick vid sin död. Fick förmånslåtare inte dylik pension, uträknas beloppet av pensionen som om sådan arbetsförmåga hade begynt på dödsdagen som hade medfört rätt till full invaliditetspension, om inte förmånstagaren visar något annat. När familjepensionens belopp räknas ut beaktas dock inte tillägg enligt 15 d § eller avdrag enligt 27 §.

Efterlevandepensionens belopp är, såvida inte något annat följer av 5 mom. eller 27 §,

6/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och tre barn, samt

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, om inte något annat följer av 27 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om det finns ett barn,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 av vardera förmånslåtarens pension var för sig, om inte efterlevande- och barnpensionerna tillsammans överstiger beloppet av

Föreslagen lydelse

under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

16 a §

Den pensionsgrundande lönen (pensionslönen) fastställs särskilt för varje arbetsförhållande. Pensionslönen räknas ut på arbetsförtjänsterna för de högst 10 sista kalenderåren före det år då arbetsförhållandet upphörde (urvalsår). Det år då arbetsförhållandet upphörde beaktas dock som ett urvalsår, om arbetsförhållandet har fortgått under högst tre kalenderår eller hela det år då arbetsförhållandet upphörde. Då pensionslönen räknas ut justeras arbetsförtjänsterna för urvalsåren enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Då pensionslönen räknas ut beaktas inte de urvalsår och motsvarande inkomster under vilka medeltalet av inkomsterna understiger 50 procent av medeltalet av arbetsförtjänsterna för samtliga urvalsår. De år som lämnas obeaktade på detta sätt kan dock utgöra högst en tredjedel av antalet urvalsår.

Pensionslönen utgör medeltalet per månad av arbetsförtjänsterna för de kalenderår som har beaktats på ovan nämnt sätt.

Gällande lydelse

förmånslåtarens pension. Får ett barn barnpension efter någon annan förmånslåtare än sin förälder, bestäms tillägget enligt de av förmånslåtarnas pensioner på grundval av vilka ett föräldralöst barn får sin barnpension. Tillägget fördelas jämnt mellan de nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. blir lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras eller om det barn som är förmånstagare blir föräldralöst på det sätt som avses i 3 mom., justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen mellan förmånstagarna från ingången av månaden efter förändringen

16 b §

Annan pension än deltidspension höjs ett arbetspensionstillägg om arbetstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen, eller

4) rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

Föreslagen lydelse

Då pensionslönen räknas ut beaktas dock inte tid för vilken arbetstagaren har varit berättigad till heffektiv pension enligt 12 § 1 mom. och inte heller tiden efter det att arbetstagaren har uppnått pensionsåldern enligt 14 §. Om ett arbetsförhållande har avslutats enligt 11 § 6 mom., anses det dock vid tillämpningen av denna paragraf att arbetsförhållandet har fortgått utan avbrott, ifall pensionens belopp blir större om det räknas ut på detta sätt.

Genom förordning stadgas närmare om hur pensionslönen räknas ut.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

16 b §

Räknas den återstående tiden såsom pensionsberättigande tid på grundval av ett arbetsförhållande som har fortgått kortare tid än sex månader, skall pensionslönen för den återstående tiden fastställas på grundval av arbetsförhållanden som avses i denna lag och som har fortgått under den tid om 360 dagar som nämns i 12 a § och under året närmast före denna tidsperiod. Såsom pensionslön används härvid medeltalet per månad av de löner som bestäms enligt 16 a § och som vägts med de pensionsberättigande tiderna för de arbetsförhållanden som har fortgått under nämnda tidsperiod, varvid av dessa arbetsförhållanden fulla månader inom tidsperioden beaktas såsom pensionsberättigande tid, dock sammanlagt högst tolv månader räknat från pensionsfallet.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före början av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarkerksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte arbetstagaren under samma kalenderår har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, tills han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar för vilka arbetstagaren har uppburit förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om arbetstagare som har förkortat arbetsdag enligt 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som har mottagit deltidsarbete enligt lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

Om arbetstagaren under den tid som nämns i 1 mom. samtidigt har varit i två eller flera arbetsförhållanden som avses i denna lag, sammanräknas vid tillämpningen av denna paragraf pensionslönerna för dessa arbetsförhållanden under den pensionsberättigande tid som har pågått samtidigt.

Gällande lydelse

16 c §

För täckandet av det ansvar och de kostnader, som beaktandet av arbetslöshetstid förorsakar, skall den i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor avsedda centralkassan för arbetslöshetskassorna erlagga till pensionsskyddscentralen en försäkringspremie för att vidare gottgöras sjömanspensionskassan såsom i 12 a § lagen om pension för arbetstagare är stadgat. Den gottgjorda försäkringspremien beaktas vid fastställandet av den i 3 § avsedda försäkringspremien.

16 d §

Deltidspensionens beloppet är, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom., 50 procent av skillnaden mellan den enligt 14 b § 3 mom. fastställda stabiliserade förvärsinkomsten av förvärsarbete inom denna lags tillämpningsområde och förvärsinkomsten av sådant förvärsarbete på deltid som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har arbetstagaren före deltidarbetet varit i två eller flera sådana förvärsarbeten som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4

Föreslagen lydelse

16 c §

Om det i de kalenderår som avses i 16 a § ingår sådan oavlönad särskild moderskapsledighet, moderskaps- eller föräldraledighet eller vårdledighet som avses i 32 § sjömanslagen, uträknas den pensionsgrundande lönen med avvikelse från 16 a § så att såsom kalenderår beaktas högst de tio sista av de kalenderår som inte inbegriper oavlönad tid av nämnda slag.

Om sådan oavlönad tid som avses i 1 mom. dock ingår i alla kalenderår under arbetsförhållandet eller om inget av de kalenderår som valts ingår i de tio sista kalenderåren under ett arbetsförhållande, anses som pensionslön medeltalet av de inkomster som har erhållits på grundval av tid i arbete och som motsvarar den stabiliserade inkomstnivån före arbetsförhållandets upphörande.

Pensionslönen bestäms dock enligt förutläggningarna i 16 a eller 16 d §, ifall den blir större om den räknas ut på detta sätt.

Pensionsskyddscentralen meddelar närmare anvisningar om tillämpningen av denna paragraf.

16 d §

Om det av arbetstagarens eller förmånstagarrens uppgifter framgår att pensionslönen i arbetstagarens eller förmånslätarens arbetsförhållande som omfattas av denna lag, av något undantagsskäl som yppat sig högst tio år före pensionsfallet är lägre än hans i enlighet med 18 § justerade pensionslön i samma arbetsförhållande, innan ett sådant skäl yppade sig, under så lång tid att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och om denna omständighet har en inverkan om minst 20 procent på pensionsskyddet, anses såsom pensionslön i detta arbetsförhållande den genomsnittliga arbetsförtjänst som arbetstagaren hade haft om nämnda skäl inte hade funnits.

Om arbetstagaren eller förmånstagarren lämnar upplysningar som kan anses vara tillräckliga, skall 1 mom. iakttas även om undantagsskälet har yppat sig tidigare än tio

Gällande lydelse

mom. lagen om pension för arbetstagare och grundval av vilka arbeten den tid som återstår till pensionsålder eller motsvarande förtjänst om han hade blivit arbetsförmögen, vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar, räknas deltidspensionens belopp på den skillnad som erhålls genom att från totalbeloppet för förvärvsinkomsterna från nämnda arbeten dra av totalbeloppet av förvärvsinkomsterna under tiden för deltidsarbetet. Skillnaden delas i förhållande till sänkningarna av förvärvsinkomsten i delar enligt den lag, det pensionsreglemente eller den pensionsstadga med stöd vara arbetstagaren har rätt till deltidspension, dock högst till det belopp som motsvarar den sänkning av förtjänsten som inträffat inom ramen för respektive lag, pensionsreglemente eller pensionsstadga.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnande pensionen som arbetstagaren har intjänat enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare innan deltidspensionen börjar. Om arbetstagaren har rätt till deltidspension också enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga och den gränsdragning, som avses här minskar deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar och föreskrifter och i förhållande till de pensionsrätter som har intjänats enligt dem.

Deltidspensionens belopp omräknas, om det har inträffat en förändring i förvärvsinkomsterna under tiden för deltidsarbete som erhåller deltidspension och denna förändring på ett betydande sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen eller om det i förvärvsinkomsterna har inträffat en förändring som ger pensionstagaren rätt till deltidspension med stöd av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som inte tidigare har berättigat honom till deltidspension. Som stabiliserad förvärvsinkomst anses härvid den förvärvsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på.

Föreslagen lydelse

är före pensionsfallet.

Om det framgår att pensionslönen av något undantagsskäl på det sätt som avses i 1 mom. är högre än den stabiliserade arbetsförtjänsten, kan pensionslönen sänkas på samma sätt.

Social- och hälsovårdsministeriet kan meddela närmare föreskrifter om tillämpningen av denna paragraf.

16 e §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om arbetstagaren

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa antingen såsom löntagare enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller såsom i 1 a § 1 mom. 1 - 3 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd person som idkar företagsverksamhet,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbeitskraftspolitisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, statstjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen eller

4) rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket arbetstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagverksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte arbetstagaren under samma kalenderår har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränsbelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

förmån har betalats (förmånsmånader), var-
 efter produkten divideras med det tal som
 erhålls då antalet förmånsmånader subtrahe-
 ras från antalet sådana fulla månader som
 ingår i tiden från det arbetstagaren har fyllt
 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli
 1962, tills han uppnår 65 års ålder. För-
 månsmånaderna bestäms särskilt för varje
 förmånsslag såsom fulla månader på basis
 av det sammanlagda antalet sådana dagar för
 vilka arbetstagaren har uppburit förmån som
 enligt 1 mom. berättigar till arbetspension-
 stillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, an-
 vänds som divisor för dagarna beträffande
 varje förmånsslag det antal dagar för vilka
 förmånen i genomsnitt högst kan betalas per
 månad.

I fråga om en arbetstagare som har fått
 jämkad arbetslöshetsdagpenning enligt 17 §
 lagen om utkomstskydd för arbetslösa an-
 vänds såsom antal arbetslöshetsdagar det
 antal fulla dagar som motsvarar de uppburna
 dagpenningarna. Samma förfarande skall
 iaktas om någon annan förmån som nämns i
 1 mom. har betalats på något annat sätt än
 såsom motsvarande full dagpenning.

16 f §

Familjepensionens storlek bestäms på basis
 av den ålderdomspension eller fulla invalidi-
 tetspension enligt denna lag som förmånslå-
 taren fick vid sin död. Fick förmånslåtaren
 inte sådan pension, uträknas beloppet av
 pensionen som om sådan arbetsoförmåga
 hade begynt på dödsdagen som hade med-
 fört rätt till full invaliditetspension, om inte
 förmånstagaren visar något annat. När famil-
 jepensionens belopp räknas ut beaktas dock
 inte tillägg enligt 15 d § eller avdrag enligt
 27 §.

Efterlevandepensionens belopp är, såvida
 inte något annat följer av 5 mom. eller av
 27 §,

6/12 av förmånslåtarens pension, om för-
 mänstagare är den efterlevande maken en-
 sam eller den efterlevande och ett barn,

5/12 av förmånslåtarens pension, om för-
 mänstagare är den efterlevande och två barn,

3/12 av förmånslåtarens pension, om för-
 mänstagare är den efterlevande och tre barn,
 samt

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2/12 av förmånslåtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande och fyra eller flera barn.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna är, såvida inte något annat följer av 27 §,

4/12 av förmånslåtarens pension, om det finns ett barn,

7/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är två,

9/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är tre, samt

10/12 av förmånslåtarens pension, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionerna fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare. Är förmånstagarna barn som saknar båda föräldrarna, läggs till det sammanlagda beloppet av barnpensionerna 2/12 av vardera förmånslåtarens pension var för sig, om inte efterlevande- och barnpensionerna tillsammans överstiger beloppet av förmånslåtarens pension. För ett barn barnpension efter någon annan förmånslåtare än sin förälder, bestäms tillägget enligt de av förmånslåtarnas pensioner på grundval av vilka ett föräldralöst barn får sin barnpension. Tillägget fördelas jämnt mellan de nämnda föräldralösa barnen.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtaren fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 2 mom. blir lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtaren har betalt till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 1 mom. Är också en efterlevande make förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner dock till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

Om antalet förmånstagare förändras eller om det barn som är förmånstagare blir föräldralöst på det sätt som avses i 3 mom., justeras familjepensionens belopp och fördelningen av pensionen mellan förmånstagarna vid ingången av månaden efter förändringen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 g §

Deltidspensionens belopp är, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom., 50 procent av skillnaden mellan den enligt 14 b § 3 mom. fastställda stabiliserade förvärvsinkomsten av förvärvsarbete inom denna lags tillämpningsområde och förvärvsinkomsten av sådant förvärvsarbete på deltid som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Har arbetstagaren före deltidarbetet samtidigt varit i två eller flera sådana förvärvsarbeten som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare och på grundval av vilka arbeten, då pensionen fastställs, skulle beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande inkomster, om han hade blivit arbetsförmögen vid den tidpunkt då deltidspensionen börjar, räknas deltidspensionens belopp på den skillnad som erhålls genom att från totalbeloppet av förvärvsinkomsterna från nämnda arbeten dra av totalbeloppet av förvärvsinkomsterna under tiden för deltidarbetet. Skillnaden delas i förhållande till sänkningarna av förvärvsinkomsten i delar enligt den lag, det pensionsreglemente eller den pensionsstadga med stöd varav arbetstagaren har rätt till deltidspension, dock högst till det belopp som motsvarar den sänkning av förvärvsinkomsten som inträffat inom ramen för respektive lag, pensionsreglemente eller pensionsstadga.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade pensionen som arbetstagaren har intjänat enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare innan deltidspensionen börjar. Om arbetstagaren har rätt till deltidspension också enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga och den gränsdragning som avses här minskar deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar och föreskrifter och i förhållande till de pensionsrätter som har intjänats enligt dem.

Deltidspensionens belopp omräknas, om det har inträffat en förändring i förvärvsinkomsterna under tiden för deltidarbete för

Gällande lydelse

Om pension enligt denna lag beviljas med tillämpning av 1 mom., utgör pensionsbeloppet för varje full månad av den tjänstgöringstid som berättigar till pension 1/8 procent av den i 16 § 2 mom. angivna pensionsgrundande lönen, och 5/24 procent räknat från början av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år. Pensionsbeloppet är dock 1/8 procent till den del som på grundval av 12 c § 1 mom. den tid räknas som pensionsberättigande, för vilken arbetstagaren uppburit heffektiv pension.

Om arbetstagarens sista av denna lag omfattade arbetsförhållande har upphört av en orsak som nämns i 14 a §, är arbetstagarens pension enligt denna lag, utan hinder av vad som stadgas i 3 mom., 1/6 procent för varje full månad av den tjänstgöringstid som berättigar till pension, under förutsättning att arbetstagarens pensionsskydd huvudsakligen har uppkommit i arbetsförhållanden som omfattas av denna lag och att arbetstagaren inte efter det att det här nämnda arbetsförhållandet har upphört på grund av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet har blivit berättigad till sådant lagstadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd enligt vilket invalidpension fastställs med beaktande av den tid

Föreslagen lydelse

den som erhåller deltidspension och denna förändring på ett betydande sätt avviker från den allmänna löneutvecklingen eller om det i förvärsinkomsterna har inträffat en förändring som ger pensionstagaren rätt till deltidspension med stöd av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som inte tidigare har berättigat honom till deltidspension. Som stabiliserad förvärsinkomst anses härvid den förvärsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på.

17 §

Om pension enligt denna lag beviljas med tillämpning av 1 mom., utgör pensionsbeloppet 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen

1) för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden,

2) till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 12 c § 1 mom.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 3 mom. 1 punkten är dock 5/24 procent från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 3 mom. 2 punkten är dock

1) 1/10 procent till den del pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 50 år fram till det han fyller 60 år och

2) 1/15 procent till den del pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 60 år.

Om arbetstagarens sista av denna lag omfattade arbetsförhållande har upphört av en orsak som nämns i 14 a §, är arbetstagarens pension enligt denna lag, utan hinder av vad som stadgas i 3 och 4 mom., 1/6 procent för varje full månad av den tjänstgöringstid som berättigar till pension, under förutsättning att arbetstagarens pensionsskydd huvudsakligen har uppkommit i arbetsförhållanden som omfattas av denna lag och att arbetstagaren inte efter det att det här nämnda arbetsförhållandet har upphört på grund av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet har blivit berättigad till sådant lagstadgat eller på offentlig pensionsstadga grundat pensionsskydd enligt vilket invalidpension fastställs med beaktande av den tid

Gällande lydelse

som återstår till pensionsålder eller motsvarande arbetsförtjänst.

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 d § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

Har arbetstagaren rätt till pension på grund av två eller flera arbetsförhållanden, fastställs hans rätt till pension för varje arbetsförhållande enligt villkoren för det sista arbetsförhållandet. Om pensionsskyddets kapitalvärde härvid förändras avsevärt och arbetstagarens sista arbetsförhållande är försäkrat enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, ändras beloppet av fribrevspensionen enligt denna lag så att det ursprungliga kapitalvärdet bibehålls.

Vad som stadgas i 6 mom. gäller även såsom fribrev beviljade ålderdomspensioner till arbetstagare, vilkas sista arbets- eller tjänsteförhållande har försäkrats enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller lagen om statens pensioner, om pensionsåldern i det sista arbets- eller tjänsteförhållandet är lägre än 60 år och behörighetsvillkoret för arbets- eller tjänsteförhållandet har varit en sådan examen som förutsätts för sjötjänst enligt denna lag eller en viss sjötjänst enligt denna lag.

Villkoren för fribrevet och grunderna för dess beräkning fastställs av social- och hälsovårdsministeriet på förslag av Sjömanpensionskassan.

18 §

Pensionsskyddet binds vid landets lönenivå. I den lön som utgör grunden för pensionen samt i pensionen och begravningsunderstödet görs indexjustering på det sätt som är stadgat i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

20 §

De pensioner som fastställts separat för

Föreslagen lydelse

som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst.

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

Har arbetstagaren rätt till pension på grund av två eller flera arbetsförhållanden, fastställs hans rätt till pension för varje arbetsförhållande enligt villkoren för det sista arbetsförhållandet. Om pensionsskyddets kapitalvärde härvid förändras avsevärt och arbetstagarens sista arbetsförhållande är försäkrat enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om pension för företagare, ändras beloppet av fribrevspensionen enligt denna lag så att det ursprungliga kapitalvärdet bibehålls.

Vad som stadgas i 8 mom. gäller även såsom fribrev beviljade ålderdomspensioner till arbetstagare, vilkas sista arbets- eller tjänsteförhållande har försäkrats enligt lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare eller lagen om statens pensioner, om pensionsåldern i det sista arbets- eller tjänsteförhållandet är lägre än 60 år och behörighetsvillkoret för arbets- eller tjänsteförhållandet har varit en sådan examen som förutsätts för sjötjänst enligt denna lag eller en viss mängd sjötjänst enligt denna lag.

Villkoren för fribrevet och grunderna för dess beräkning fastställs av social- och hälsovårdsministeriet på förslag av *pensionskassan*.

18 §

I den lön som utgör grunden för pensionen samt i pensionen och begravningsunderstödet görs indexjustering på det sätt som *stadgas* i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

20 §

De pensioner som fastställts separat för

Gällande lydelse

varje arbetsförhållande sammanräknas. Maximibeloppet av ålderdoms- och invaliditetspension är dock 50 procent av arbetstagarens genomsnittliga månadslön beräknad på grundval av de sammanlagda lönerna för hans olika arbetsförhållanden under de senaste fyra sjötjänståren. Om det sista arbetsförhållandet har slutat med ett pensionsfall, beräknas den genomsnittliga månadslön som avses i detta moment på motsvarande sätt, dock utan att pensionsfallsåret räknas till den tid som arbetsförhållandet har fortgått, om arbetsförhållandet räknat på detta sätt fortsätter minst två kalenderår. Om ovan nämnda genomsnittliga månadslön är väsentligt lägre eller högre än de lön som den försäkrade har uppburit för sjömansarbete under en så lång tid att den högre eller lägre lönen kan anses stabiliserad, beaktas såsom genomsnittlig månadslön den genomsnittliga arbetsförtjänst som han skulle ha haft om någon förändring inte hade inträffat. Har pensionen dock fastställts enligt 17 eller 22 a §, är pensionens maximibelopp 60 procent av den samordningsgrund som avses i 8 § lagen om pension för arbetstagare.

22 a §

Utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag är ålderdoms- och invaliditetspensionens minimibelopp för varje full månad av den tjänstgöringstid som berättigar till pension 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen och 5/24 procent räknat från början av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år. Pensionsbeloppet är dock 1/8 procent till den del i 12 a § 1 mom. avsedd återstående tid eller i 12 c § 1 mom. avsedd tid för vilken arbetstagaren uppburit heffektiv pension räknas med i den till pension berättigande tiden. Härvid beräknas pensionen särskilt för varje arbetsförhållande som omfattas av denna lag med beaktande av den tid som arbetsförhållandet har varat efter det arbetstagaren fyllt 23 år, dock högst till den pensionsålder som avses i 14 § 1 mom. Därtill beaktas barntillägg enligt 15 d § och uppskovsförhöjning som avses i 22 §, beräknad från den pensionsålder som avses i föregående mening.

Föreslagen lydelse

varje arbetsförhållande sammanräknas. Maximibeloppet av ålderdoms- och invaliditetspension är dock 50 procent av arbetstagarens genomsnittliga månadslön beräknad på grundval av de sammanlagda lönerna för hans olika arbetsförhållanden under de tio sista sjötjänståren. *Då den genomsnittliga månadslönen fastställs, beaktas de tio sista urvalsåren enligt 16 a § 1 mom. på grundval av vilka pensionslönen för arbetsförhållandena har fastställts.* Om ovan nämnda genomsnittliga månadslön är väsentligt lägre eller högre än den lön som den försäkrade har uppburit för sjömansarbete under en så lång tid att den högre eller lägre lönen kan anses stabiliserad, beaktas såsom genomsnittlig månadslön den genomsnittliga arbetsförtjänst som han skulle ha haft om någon förändring inte hade inträffat. Har pensionen dock fastställts enligt 17 eller 22 a §, är pensionens maximibelopp 60 procent av den samordningsgrund som avses i 8 § lagen om pension för arbetstagare.

22 a §

Utan hinder av vad som stadgas på annat ställe i denna lag är *pensionsbeloppet* 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen

1) för varje hel månad av den till pension berättigande tjänstgöringstiden,

2) till den del återstående tid enligt 12 a § 1 mom. medräknas i den till pension berättigande tiden och

3) till den del sådan tid för vilken arbetstagaren har uppburit heffektiv pension medräknas i den till pension berättigande tiden med stöd av 12 c § 1 mom.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt

Gällande lydelse

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 d § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

23 §

Invaliditetspension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invaliditetspension, som fastställs enligt 16 § 1 mom., beviljas en försäkrad vars förtjänstmöjligheter har minskat med mer än 2/3. Även individuell förtidspension beviljas som full invaliditetspension. I annat fall beviljas invaliditetspensionen som delpension, som utgör hälften av full pension.

Förändras en invaliditetspensionstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ från

Föreslagen lydelse

1 mom. 1 punkten är dock 5/24 procent från ingången av det år under vilket arbetstagaren fyller 60 år.

Det pensionsbelopp som uträknas enligt 1 mom. 2 och 3 punkten är dock

1) 1/10 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 50 år fram till det han fyller 60 år och

2) 1/15 procent till den del återstående tid omfattar eller pension har uppburits för tid efter det att arbetstagaren fyllde 60 år.

Då pension fastställs enligt denna paragraf beräknas pensionen särskilt för varje arbetsförhållande som omfattas av denna lag med beaktande av den tid som arbetsförhållandet har varat efter det arbetstagaren fyllt 23 år, dock högst till den pensionsålder som avses i 14 § 1 mom. Därtill beaktas bantillägg enligt 15 d § och uppskovsförhöjning som avses i 22 §, beräknad från den pensionsålder som avses i föregående mening.

Ålderdoms- eller invaliditetspensionen för en arbetstagare som har uppburit deltidspension utökas med ett belopp som för varje månad under vilken arbetstagaren har fått deltidspension är 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Som pensionsgrundande lön beaktas härvid den skillnad i förvärvsinkomsterna enligt 16 g § 1 mom. på grundval av vilken arbetstagarens deltidspension första gången har fastställts.

23 §

Invaliditetspension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invaliditetspension, som fastställs enligt 16 § 1 och 2 mom., beviljas en försäkrad vars förtjänstmöjligheter har minskat med mer än 2/3. Även individuell förtidspension beviljas som full invaliditetspension. I annat fall beviljas invaliditetspensionen som delpension, som utgör hälften av full pension.

Förändras en invaliditetspensionstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 1 mom. inverkar på pensionens storlek, och kan förändringen med beaktande även av den tid som redan har förflutit antas bli bestående under åtminstone ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av pensionstagaren eller på pensionskassans initiativ från

Gällande lydelse

början av den månad som närmast följer förändringen, om inte annat följer av 28 § 3—7 mom. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalts och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionsanstaltens justeringsåtgärder. Invaliditetspension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt de villkor som stadgas i 15 § 2 och 3 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ansökan.

Indragen invaliditetspension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 41 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

början av den månad som närmast följer efter förändringen, om inte annat följer av 28 § 3 - 8 mom. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan har utbetalts och höjs inte för längre tid än sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter pensionstagarens justeringsansökan eller pensionskassans justeringsåtgärder. Invaliditetspension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den under vilken pensionstagaren har uppfyllt de villkor som stadgas i 15 § 5 och 6 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före ansökan.

Indragen invaliditetspension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 25 a § 1 och 2 mom.

23 a §

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han uppfyller

1) de i 15 § 5 mom. och i sista meningen i 6 mom. nämnda villkoren för individuell förtidspension eller

2) de i 15 § 1 mom., 17 § 1 mom. eller 23 § 1 mom. nämnda villkoren för invaliditetspension som beviljas i form av delpension.

Förhandsbeslutet är bindande för pensionskassan, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

Ändring i ett förhandsbeslut får sökas på det sätt som stadgas i 59 §.

25 §

Rehabilitering ges samt förutsättningarna för rehabiliteringspenning och rehabiliteringsunderstöd och deras belopp bestäms enligt lagen om pension för arbetstagare. Dessutom skall lagen om rehabiliteringssamarbete (604/91) iakttas.

Pension eller del därav kan under den tid

25 §

För att förhindra arbetsoförmåga eller förbättra arbets- och förvärvsförmågan kan en arbetstagare såsom yrkesinriktad rehabilitering tillhandahållas rådgivning, rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning och näringsunderstöd samt medicinsk rehabilitering som stöder sådan yrkesinriktad rehabilitering som avses ovan.

Rehabilitering kan ges en arbetstagare för

Gällande lydelse

som pensionstagaren får i 1 mom. nämnd rehabilitering, och utbildning innehållas för hans underhåll i samband därmed.

En pensionstagare, som utan giltigt skäl vägrar att söka eller att ta emot rehabilitering, utbildning eller arbetsvård som erbjuds honom enligt denna lag, mister sin rätt till pension antingen helt eller delvis.

Föreslagen lydelse

vilken såsom berättigande till pension, när pensionen fastställs enligt denna lag, beaktas också tiden från arbetsoförmågans början till pensionsåldern, om arbetsoförmågan börjat vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades, eller en arbetstagare som när beslutet fattas får en på det nämnda sättet enligt denna lag fastställd pension.

25 a §

Om en arbetstagare på basis av pensionskassans beslut i enlighet med 25 § 1 mom. tillhandahålls rehabiliteringsundersökningar, utbildning som leder till arbete eller ett yrke, arbetsträning eller medicinsk rehabilitering betalas ett rehabiliteringstillägg till rehabiliteringsstödet. Tillägget betalas också om motsvarande beslut har meddelats av någon annan pensionsanstalt som betalar grundpension enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i form av rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägg betalas likaså om ett beslut enligt 1 mom. gäller en arbetstagare som får invaliditetspension i någon annan form än såsom rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringstillägget är 33 procent av det enligt 8 § lagen om pension för arbetstagare samordnade beloppet av rehabiliteringsstödet eller invaliditetspensionen. Det betalas för de kalendermånader under vilka rehabiliteringen pågår.

25 b §

En arbetstagare som inte är invaliditetspensionstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han till följd av rehabilitering som avses i 25 § är förhindrad att utföra sitt förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenning kan betalas också för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan skilda rehabiliteringsperioder. Härvid betalas rehabiliteringspenning likväl för högst tre månader per kalenderår, så att tiden räknas särskilt för vardera grunden, om det inte för trygghet av att rehabiliteringen framskrider

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

är motiverat att rehabiliteringspenning betalas för en längre tid.

För tiden efter rehabiliteringen kan till den som fått rehabiliteringspenning betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, om detta är synnerligen behövt för att han skall kunna sysselsättas.

25 c §

Rehabiliteringspenningen bestäms på basis av de grundpensioner enligt 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare som arbetstagaren skulle ha rätt till om han hade blivit arbetsförmögen så att han haft rätt till full invaliditetspension vid den tid då rehabiliteringsbeslutet fattades. Rehabiliteringspenningen motsvarar summan av nämnda pensioner, förhöjd med 33 procent.

Sådant rehabiliteringsunderstöd enligt prövning som avses i 25 b § 3 mom. uppgår högst till rehabiliteringspenningen uträknad för sex månader. Understödet fastställs som ett engångsbelopp och betalas i en eller flera poster. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas inte för den tid under vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd.

25 d §

Till en arbetstagare kan betalas ersättning för de direkta och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen har medfört.

25 e §

Om rehabiliteringspenning och beslut om denna gäller i tillämpliga delar vad denna lag stadgar om pensionsbeslut, fullföljdsförfarandet i fråga om pensionsbeslut, pensionstagarens anmälningsskyldighet samt betalning och återkrav av pension.

Ändring får inte sökas i beslut som gäller rätt till rehabilitering enligt 25 § eller till rehabiliteringspenning enligt 25 b § 2 mom. och inte heller i beslut som gäller rehabiliteringsunderstöd enligt prövning enligt 25 b § 3 mom. och 25 c § 2 mom.

Pensionskassan skall omedelbart underrätta folkpensionsanstalten om sådana rehabiliteringsåtgärder och rehabiliteringspenningsbeslut som avses i 25 §.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Får en arbetstagare utöver rehabiliteringspenningen lön för samma tid, skall den del av rehabiliteringspenningen som svarar mot lönebeloppet betalas till arbetsgivaren.

28 §

Utän hinder av vad i 3 mom. är stadgat skall full invaliditetspension utgå i enlighet med 26 § 1 mom., såvida pensionsansökan gjorts innan i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning betalats för de i 3 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna. Härvid förutsätts likväl, att före utgången av den kalendermånad som följer efter pensionsansökan eller, om under denna tid ansökts om dagpenning som avses i sjukförsäkringslagen, före utgången av den kalendermånad som följer efter ansökan, inte beviljats sådan under minst en månad utan avbrott utgående dagpenning, vilken hänför sig till tiden efter arbetsoförmågans inträdande eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid avslagits, till tiden efter avslaget.

Utän hinder av vad i 3 mom. är stadgat skall full invaliditetspension betalas i enlighet med 26 § 2 mom., om pensionsansökan har gjorts innan *dagpenning enligt sjukförsäkringslagen* har betalats för de i 3 mom. nämnda 150 första betalningsdagarna *eller om invaliditetspension beviljas i form av individuell förtidspension som avses i 15 §.* Härvid förutsätts likväl *för betalning av full invaliditetspension* att före utgången av den kalendermånad som följer på pensionsansökan eller, om under denna tid har ansökts om dagpenning *enligt sjukförsäkringslagen*, före utgången av den kalendermånad som följer *på* ansökan inte har beviljats sådan dagpenning, som *skall betalas* för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter arbetsoförmågans inträde eller, såvida dagpenningsansökan som hänför sig till denna tid har avslagits, till tiden efter avslaget. *Om utbetalningen av dagpenning under primärtiden upphör enligt 15 a § sjukförsäkringslagen på grund av att ålderdomspension som har beviljats arbetstagaren enligt någon annan lag eller ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare begynner, skall till arbetstagaren betalas full invaliditetspension från det nämnda pension betalas, dock tidigast från den tidpunkt som stadgas i 26 § 2 mom.*

Beviljas full invaliditetspension retroaktivt enligt 3 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar för samma tid utbetald, i sjukförsäkringslagen avsedd dagpenning.

Beviljas full invaliditetspension retroaktivt enligt 3 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar för samma tid utbetald dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Samma förfaran-

Beviljas full invaliditetspension retroaktivt enligt 3 mom., skall pensionen betalas till sjukförsäkringsfonden till den del den motsvarar för samma tid utbetald *dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Samma förfarande iakttas, om invaliditetspensionen beviljas retroaktivt som individuell förtidspension.*

Beviljas invaliditetspension retroaktivt enligt 4 mom. eller som delpension och har för samma tid utbetalts dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, skall pensionen utbetalas endast till den del dess belopp överstiger

Gällande lydelse

de iakttas, om invaliditetspensionen beviljas retroaktivt som individuell förtidspension.

Föreslagen lydelse

beloppet av dagpenning som utbetalts för samma tid.

Beviljas invaliditetspension retroaktivt, betalas pension inte för den tid under vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen.

Utbetalas invaliditetspension enligt 22 § 3 mom. i ett för allt, skall på pensionen inte tillämpas vad som stadgas i denna paragraf.

Utbetalas invaliditetspension enligt 22 § 3 mom. i ett för allt, skall på pensionen inte tillämpas vad som stadgas i denna paragraf.

36 §

Pensionskassans fullmäktige utnämner för tre kalenderår i sänder pensionskassans styrelse som består av fem medlemmar. För varje medlem utses en personlig suppleant. På framställning av social- och hälsovårdsministeriet utses en styrelsemedlem som även skall vara styrelsens ordförande. Av de övriga medlemmarna skall två företräda redarna och två sjöfolket. Av sjöfolkets representanter skall den ena företräda manskapet och den andra befälet. Den medlem som representerar befälet utses för ett kalenderår i sänder så att däcksbefälet, maskinbefälet och radiotelegrafisterna turvis är företrädna i styrelsen. Vas som ovan sagts om medlemmarna gäller även deras suppleanter.

36 §

Pensionskassans fullmäktige utnämner för fyra kalenderår i sänder pensionskassans styrelse som består av fem medlemmar. För varje medlem utses en personlig suppleant. På framställning av social- och hälsovårdsministeriet utses en styrelsemedlem som även skall vara styrelsens ordförande. Av de övriga medlemmarna skall två företräda redarna och två sjöfolket. Av sjöfolkets representanter skall den ena företräda manskapet och den andra befälet. Den medlem som representerar befälet utses för ett kalenderår i sänder så att däcksbefälet och maskinbefälet turvis är företrädna i styrelsen. Vad som ovan sagts om medlemmarna gäller även deras suppleanter.

38 §

Person, som särskilt bemyndigats av de två erkända befälsorganisationer, vilkas representant enligt 36 § 1 mom. icke är medlem av styrelsen, äger rätt att vara närvarande vid styrelsens sammanträde och att delta i överläggningarna.

Den som särskilt bemyndigats av den erkända befälsorganisation vars representant enligt 36 § 1 mom. inte är medlem av styrelsen har rätt att vara närvarande vid styrelsens sammanträde och att delta i överläggningarna. Samma rätt har den som företräder radiotelegrafisterna. Fullmäktige utnämner en representant för radiotelegrafisterna och en personlig suppleant för honom då styrelsemedlemmarna utnämns. Om den som representerar radiotelegrafisterna och hans suppleant befrias från sitt uppdrag eller utnämns under styrelsens mandattid, skall i tillämpli-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ga delar iakttas vad som i denna sak stadgas om styrelsemedlemmarna och deras suppleanter.

63 a §

Förmånshöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det löneindexantal som nämns i 9 § lagen om pension för arbetstagare. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Förmånsförhöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det *index*antal som nämns i 1 mening i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1996.

Lagens 15 § 2 - 4 mom. och 25 a § tillämpas på invaliditetspensioner som börjar eller skall fortsätta efter lagens ikraftträdande. Lagens 25 a § 2 mom. tillämpas dessutom på invaliditetspensioner som fortsätter när lagen träder i kraft, om beslut enligt 25 § meddelas medan lagen är i kraft.

Lagens 12 a § 1 mom., 16 § 2 mom., 17 § 5 mom. och 22 a § 3 mom. tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar efter lagens ikraftträdande. På en arbetstagare som är född före år 1943 och som när denna lag träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning tillämpas dock alltjämt 16 § 1 mom., 17 § 3 mom. och 22 a § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Då stadgandet tillämpas anses arbetstagaren ha rätt till dagpenning även under självrisktiden enligt 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa och den 1 januari 1996. Stadgandet tillämpas dock inte, om arbetstagaren har rätt till dagpenning på grundval av permittering som börjar efter den 31 oktober 1995 och om han före den 29 februari 1996 på nytt börjar arbeta för den arbetsgivare som han var anställd hos då han permitterades.

Utan hinder av 3 mom. tillämpas 16 § 1 mom., 17 § 3 mom. och 22 a § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft, då pensionsbeloppet uträknas för den tid en tidigare invaliditetspension fortsätter enligt 12 c § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, om nämnda

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

pension har beviljats på grundval av arbetsoförmåga som börjat före denna lags ikraftträdande.

Lagens 11 § 1 mom., 16 a, 16 b och 16 c §§ tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1996 eller därefter.

Lagens 20 § 1 mom. tillämpas på pensioner där pensionsfallet har inträffat efter lagens ikraftträdande.

Till den del kalenderår från tiden före lagens ikraftträdande hänförs till de urvalsår som fastställs enligt lagens 16 a § 1 mom. och 20 § 1 mom. bestäms dessa kalenderår och motsvarande arbetsförtjänster med tillämpning av 16 § 2 mom. och 20 § 1 mom. lagen om sjömanspensioner, sådana de lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandena i 16 a § 2 mom. i denna lag tillämpas inte på urvalsår som hänför sig till tiden före lagens ikraftträdande.

Lagens 16 d § tillämpas på arbetsförhållanden som upphör den 1 januari 1996 eller därefter, dock så ändrad att i stället för procenttal 20 används följande procenttal beroende på pensionsfallsåret:

Pensionsfallsår Procenttal i stället för 20

1996	7,5
1997	10,0
1998	12,5
1999	15,0
2000	17,5

Lagens 36 § 1 mom. och 38 § 5 mom. tillämpas första gången så att pensionskassans fullmäktige på sitt ordinarie mötet 1997 skall utnämna pensionskassans styrelse för fyraårsperioden 1998 - 2001.